31 ՕԳՈՍՏՈՍ 1995 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 167 (921)

Ազգ

Azg armenian daily

Թյուրքալեզու երկրների դաշինք կազմելու Թուրքիայի ջանքերը ձախողվեցին

ՄՈՍԿՎԱ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թյուրքալեզու երկրների դաշինք կազմելու Թուրքիայի ջանքերը ձախողվել են միջինասիական երկրների անհամաձայնության պատճառով: Այդ մասին հաղորդելով, «Իրանի ձայն» ռադիոկայանի մեկնաբանն ավելացրեց, որ այդ հրաժարման կարեւոր փաստարկներից մեկը Ռուսաստանի անհամաձայնությունն է:

Թուրքմենիայի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովը հայտարարեց, թե որպես մշակութային գործոն ընդհանուր լեզուն չի կարող հող նախապատրաստել քաղաքական դաշինքի ստեղծման համար: Նա նշեց Ռուսաստանի դերը Թուրքմենիայի անկախության նվաճման գործում: Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը նույնպես կասկածներ հայտնեց տարածաշրջանի թյուրքալեզու երկրների տնտեսական գործակցության առնչությամբ (Իսլամ Քարիմովի դիրքորոշման մասին մանրամասն՝ 5-րդ էջում):

Քաղաքագետների կարծիքով երկրները ցանկանում են ռեգիոնային դաշինքներ ստեղծել ընդհանուր տնտեսական շահերի սկզբունքներով: Տարածաշրջանում կայունության եւ անվտանգության ընդլայնման միակ ուղին դաշինքի շրջանակներում քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային համագործակցության հաստատումն է:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

ԼՂՀ նախագահը հանդիպեց ԱՄՆ նախագահի ներկայացուցչին

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցություններում ԱՄՆ նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Ջոզեֆ Փրեսելի միջեւ օրերս կայացած հանդիպումը ԼՂՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Ալեքսանդր Գրիգորյանը գնահատել է որպես բեղմնավոր: Նրա խոսքերով, հանդիպման արդյունքները որոշ լավատեսություն են ներշնչում խաղաղար գործընթացի առաջխաղացման հարցում:

Միեւնույն ժամանակ մամուլի քարտուղարն զգուշանում էր համակվել հուսալից տրամադրությամբ, նշելով, որ կարգավորման գործընթացը կապված է մեծ դժվարությունների հետ: Ալեքսանդր Գրիգորյանի կարծիքով, դրանք առաջին հերթին առնչվում են հանգուցային հարցերին, որոնցից գլխավորը ԼՂՀ-ի անվտանգության եւ կարգավիճակի հիմնախնդիրներն են:

Թանսու Չիլլերը շնորհավորեց Հրանտ Բագրատյանին

Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերը շնորհավորական հեռագիր է ուղարկել Հրանտ Բագրատյանին՝ Հայաստանի վարչապետ նշանակվելու կապակցությամբ: Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից, հեռագրում Թուրքիայի վարչապետը հույս է հայտնում, թե մեր տարածաշրջանում կստեղծվի փոխըմբռնման եւ համագործակցության մի մթնոլորտ՝ ի շահ հարեւան բոլոր երկրների: «Թուրքիան պատրաստ է եւ իր կամքն է արտահայտում ամեն կերպ ծառայելու այդպիսի մթնոլորտ ստեղծելու գործին», ասված է հեռագրում:

Երեւանում եւ Բաքվում բացվել են ԱՄՆ զինվորական ներկայացուցչություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: ԱՄՆ պաշտպանության նախարարությունը Կովկասում բացել է երկու պաշտպանական ներկայացուցչություն՝ Երեւանում եւ Բաքվում, հաղորդում է Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանության մամլո ծառայությունը:

Երեւանում զինվորական կցորդը մայոր Քրիստոֆեր Թոնն է (ԱՄՆ բանակ), Բաքվում՝ ԱՄՆ ծովային կորպուսի կապիտան Դուգլաս Բրունը:

Երեւանում պաշտպանական ներկայացուցչության բացումը նախատեսված է Հայաստանի եւ ԱՄՆ-ի ռազմական գործակցության հուշագրով, որը մոտավորապես մեկ տարի առաջ Վաշինգտոնում ստորագրել էին ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եւ ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Փերին: Մայոր Թոնը ավարտել է Մեդֆորդի (Մասաչուսեթսի նահանգ) Թուֆթսի համալսարանը եւ Հարվարդի համալսարանը: ԱՄՆ բանակում ծառայել է 11 տարի:

Գնդակոծվեց Չինարին

Օգոստոսի 29-ին վերստին խախտվել է Հայաստանի սահմանների անդորրը՝ սահմանագծի հյուսիսարեւելյան հատվածում: Պաշտպանության նախարարության մամուլի եւ լրատվության վարչությունից հայտնեցին, որ ադրբեջանական կողմը ժամը 22.40-ից մինչեւ օգոստոսի լույս 30-ի 0 ժամ 40 րոպեն խոշոր տրամաչափի գնդացիրներով գնդակոծել են Տավուշի շրջանի Չինարի գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Հայկական բանակային ստորաբաժանումների համարժեք գործողություններից հետո հակառակորդը դադարեցրել է կրակը: Տուժածներ չկան: Հայ-ադրբեջանական սահմանի մյուս հատվածներում հարաբերական անդորրը պահպանվել է:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՍԻՐՁՊԵՏԱԿԱՆ

Շարունակվում են հայ-ռուսական բանակցությունները

Երեկ, օգոստոսի 30-ին, Հայաստանի եւ Ռուսաստանի պաշտոնական պատվիրակությունների բանակցությունների երրորդ օրը Ռուսաստանի Պաշտպանության հատուկ հանձնարարությունների գծով Վլադիմիր Օլենդորֆի գլխավորած պատվիրակությանն ընդունեց վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը: ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության հաղորդման համաձայն, հանդիպման ընթացքում շոշափվեց ԱՊՀ տարածում ազգային տարադրամների փոխարկելիության ապահովման հարցը եւ այդ առնչությամբ նպատակահարմար համարվեց միջազգային տնտեսական կոմիտեի առաջիկա նիստում վերստին անդրադառնալ ռեկվեստալ հաշվարկային համակարգի ներդրման վերաբերյալ Հայաստանի կառավարության կողմից դեռեւս երկու տարի առաջ արված առաջարկին: Քննարկվեցին նաեւ երկու երկրների միջեւ ստորագրվելիք փաստաթղթերի պատրաստման ընթացքը եւ վիճարկելի կետերին վերաբերող հարցեր: Կողմերն անդրադարձան նաեւ սեպտեմբերի 13-21-ը Մոսկվայում Հայաստանի մշակույթի օրերի անցկացման կազմակերպական մի շարք հարցերի:

Բանակցությունների ընթացքին ներկա են եղել Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար ԱՊՀ, Եվրամիության եւ միջազգային տնտեսական կազմակերպությունների հետ կապերի գծով նախարար Գագիկ Շահբազյանը, ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանը, Ռուսաստանի Դաշնության նախարար, միջազգային տնտեսական կոմիտեի լիազոր ներկայացուցիչ Ալեքսանդր Սմիռնովը, ինչպես նաեւ Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպան Անդրեյ Ուռնովը:

Հայտնի է, որ երկու երկրների

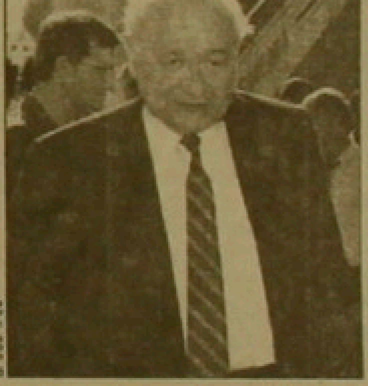

Վաեժգյաղ Օլեանդրով

փորձագետները վերջնական ճշգրտման եւ ստորագրման են պատրաստում փաստաթղթերի փաթեթը, որը նախատեսված է ստորագրել սեպտեմբերի 1-ին: Երեկ, ըստ Արմենպրես գործակալության հաղորդման, Ռուսաստանի պատվիրակության անդամներն այցելել են Երեւանի զինծառայողների կոմպլեքս եւ ծանոթացել ձեռնարկության աշխատանքին:

ԲՈՍՆԻԱ

ՆԱՏՕ-ի օդուժը ռմբակոծեց սերբերի դիրքերը

Երեկ առավոտյան ՆԱՏՕ-ի օդուժի 60 ինքնաթիռներ վերսկսեցին Գորաժդեի, Տուզլայի եւ Սարաեւոյի շրջակայքում տեղակայված սերբական ստորաբաժանումների ռմբակոծումը, որի հետեւանքով, ըստ նախնական տվյալների, սերբերին հասցված է մեծ վնաս: Միեւնույն ժամանակ զոհվել են նաեւ Եվրամիության կողմից տարածաշրջան գործուղված 5 դիտորդներ: Ինչպես նշում են միջազգային զանգվածային լրատվական միջոցները, ՆԱՏՕ-ի ռազմական այս գործողությունը վերջին ժամանակներում նրա կողմից Բալկաններում իրագործված ռազմական միջոցառումներից ամենամեծն էր: Օդային ռմբակոծություններից հետո ծանր հրետանային մարտկոցներից սկսեցին ռմբակոծել սերբերի այն դիրքերը, որտեղ տեղեկայված էին նրանց հակաօդային պաշտպանության եւ ռազմական պահեստները:

Խոսելով Բոսնիայում իրագործվող ռազմական միջոցառումների մասին, ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Վիլլի Կլաասը հայտարարեց, որ վերջիններիս նպատակը Սարաեւոյի անվտանգության գոտում սերբերի սպառնալիքը վերացնելն է եւ անվտանգության մնացյալ գոտիների նկատմամբ սերբերի հավանական հարձակումների կանխարգելումը:

ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը հայտարարեց, որ լիովին պաշտպանում է իրականացված մարտական գործողությունը եւ գտնում է, որ այն համապատասխանում է ՄԱԿ-ի, ՆԱՏՕ-ի եւ ԱՄՆ-ի ստանձնած պարտավորություններին: Դրան հակառակ, Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինը դատապարտեց զինուժի օգտագործումը բոսնիական հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու հարցում:

Գ. Բ.

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Ցույցեր՝ միայն Պեկինից 60 կմ հեռու

Չինաստանը թույլատրելու է ցույցեր անցկացնել ՄԱԿ-ի կանանց համաժողովի ընթացքում, բայց միայն Պեկինից 60 կիլոմետր հեռավորության վրա հատկացված հատուկ վայրում: Ցուցարարներին չի թույլատրվում զրպարտել Չինաստանին: Հակառակ արգելքներին, հասկանալի է, որ զիջումը կատարվում է մի կառավարության կողմից, որը 1989 թ. Պեկինում ժողովրդավարական շարժման ջախջախումից ի վեր չէր թույլատրել բողոքները:

Գերմանիայում այրեցին թուրքական մզկիթ

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Գերմանական ոստիկանությունը հայտնել է, թե հրդեհ է ծագել Գերմանիայի հյուսիսարեւմուտքում գտնվող թուրքական մի մզկիթում: Մզկիթի առջեւ գտնվել են շշեր, որոնք պարունակել են հրդեհ առաջացնող նյութ: Ոստիկանությունը նշել է, որ այս արարքի դրդապատճառները դեռեւս պարզված չեն, չի բացառվում քաղաքական պատճառների հավանականությունը: Գերմանիայում այժմ բնակվում են 1,85 մլն. թուրքեր:

ԵՐԵՎԱՆ

Ստոմակայանը մեկ ամսից էլեկտրաէներգիա կտա՞

Հավելյալ էներգիա՝ վճարելու դեպքում

Ինչպես հայտնեց «Հայդեստանդությանն» վարչության առաջատար Վլադիմիր Կուրղինյանը, հայկական ատոմակայանն ամենայն հավանականությամբ կսկսի էլեկտրաէներգիա արտադրել մեկ ամսից, երբ ներկայումս տարվող ստուգիչ աշխատանքների ընթացքում չհայտնաբերվեն թերություններ: Նա ավելացրեց նաեւ, որ վառելիքն արդեն տեղադրված է 2-րդ էներգաբլոկի ռեակտորի մեջ: Միաժամանակ հայտնի է, որ առաջնահերթ մայրաքաղաքի նորանոր բազմամասերի բնակիչների ամսական 2000 դրամ մուծելու պայմանով տրվում է շուրջօրյա էլեկտրաէներգիա: Մինչդեռ բնակիչների մեծ մասը վճարունակությամբ հանրապետության էներգահամակարգի աշխատակիցներն իրենց զգուշացրել են, որ նշված գումարը չմուծելու դեպքում կհոսանքազրկվեն, նույնիսկ երբ վճարել են 8 ժամյա գրաֆիկով նախատեսված էլեկտրաէներգիայի համար: Այս առիթով Երքաղէլեկտրացանցի տնօրեն Արաքել Մելքոնյանը հայտնեց, որ բնակիչների մտահոգությունները արդարացված չեն, քանի որ ընդհանուր առմամբ հոսանքազրկման մասին խոսք լինել չի կարող, երբ էլեկտրաէներգիայի սպառողը մուծել է 8 ժամյա (6 ժամ գիշերը, 2 ժամ ցերեկը) հոսանքի դիմաց: Պարզապես 2000 դրամ չմուծելու դեպքում նա չի ստանա հավելյալ էլեկտրաէներգիա:

ԱՆԱՀԻՏ ԱՐՏԵՆՅԱՆ

Թբիլիսիում սկսվեցին ձերբակալություններ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Այսօր Թբիլիսիում ձերբակալվել է Էդուարդ Շեւարդնաձեի դեմ մահափորձ կատարելու մեջ մեղադրվող 10 հոգի: Այս մասին այսօր հայտնեց Վրաստանի արտակարգ նստաշրջանում հանրապետության անվտանգության ծառայության ղեկավար Իգոր Գիորգաձեն: Ձերբակալվածների մոտ հայտնաբերվել է զենք, խորհրդարանի շենքի եւ Կրծանիսի կառավարական նստավայրի քարտեզը: Ինչպես հայտնի է, օգոստոսի 29-ին, ժամը 18:45-ին ծառայողական մեքենաների կայանատեղիում Վրաստանի խորհրդարանի շենքի մոտ հզոր պայթյուն տեղի ունեցավ: Պայթել էր «Նիվա» մակնիշի մեքենա: Այդ պահին Էդուարդ Շեւարդնաձեն արդեն նստել էր իր մեքենան եւ մեկնելու էր Վրաստանի սահմանադրությունը ստորագրելու: Պետության ղեկավարը վիրավորվել էր խորհրդարանի եւ մոտակա շենքերի ջարդված լուսամուտների ապակիներով: Այրվել է 4 ավտոմեքենա, այդ թվում պետության ղեկավարի մեքենան: Վիրավորվել են պատգամավոր Նոդար Նաթաձեն, որը գտնվում էր խորհրդարանի շենքի իր առանձնասենյակում եւ որի վրա թափվել էին այդ ապակիները, փոխնախագահ Վախթանգ Ռչեուլիշվիլին եւ պետության աշխատակազմի ղեկավար Պետրե Մամրաձեն: Վիրավորվել է Շեւարդնաձեի պահակախմբի 10 մարդ, որոնցից 3-ը ծանր վիճակում են: Նույն օրվա ժամը 22-ին Էդուարդ Շեւարդնաձեն մեկնել է Կրծանիսի կառավարական նստավայր: Հիվանդանոցում Շեւարդնաձեն հայտարարել է. «Սա վերջին ահաբեկչական գործողությունն է Վրաստանում»:

Օգոստոսի լույս 30-ի գիշերը Վրաստանի ներքին գործերի նախարար Շոթա Կվիրայայի հրամանով փակվել էին Թբիլիսիի բոլոր մուտքերը եւ ելքերը, սաստկացվել էր պահպանությունը կառավարական շենքերի մոտ: Ն.Գ.Ն. ամբողջ անձնակազմը անցել է ուժեղացված ռեժիմի:

Երեւան-Թբիլիսի մարդատար գնացքները՝ սեպտեմբերի 1-ից

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Տեւական ժամանակ է, ինչ դադարել է Երեւան-Թբիլիսի երկաթուղով մարդատար գնացքների երթեւեկությունը: Գործում է միայն Սանահին-Թբիլիսի էլեկտրագնացքը: Այրումի կայարանապետ Գուրգեն Նուրդուրյանը «Փաստի» թղթակցին հայտնեց, որ սեպտեմբերի 1-ից կվերսկսվի մարդատար գնացքների երթեւեկությունը Հայաստանի եւ Վրաստանի մայրաքաղաքների միջեւ: Գնացքը կաշխատի օրումեջ՝ ամսվա կենտ օրերին այն դուրս կգա Երեւանից, զույգ օրերին՝ Թբիլիսիից:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մեզանից յուրաքանչյուրի համար սեպտեմբերի 1-ը մեծ տոն է: Այն մեր մանկության պայծառ հուշն, ուսանողական անմոռաց տարիների, մեր երեխաների տոնն է: Տոն, որին յուրաքանչյուր ծնող իր հնարավորության սահմաններում ձգտում է լավ նա-

րեն օգնության կգան հարազատներն ու մերձավորները):

Վերը բերված պատասխանները տվել են հիմնականում մեկ եւ երկու երեխա ունեցողները, պատկերը, թերեւս, այլ կարող էր լինել, եթե հարցման ենթարկվածների թվում լինեին բազմազավակ ընտանիքների ծնող-

հասկացել:

Համենայն դեպս, սա էլ խորհրդածությունների տեղիք է տալիս: Ավելորդ չէ նշել նաեւ հետեւյալը. հարցման մասնակիցների 42,4 տոկոսը նշում է, որ ինքը այս ամառ կարողացել է հանգստանալ, բայց իր տանը՝ Երեւանում, երեխաների

ՀԱՐՑՈՒՄ

Երբ գալիս է սեպտեմբերը

Հայաստանի հեռուստատեսության եւ ռադիոյի հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնը հասարակական սոցիոլոգիական հետազոտություն է անցկացրել օգոստոսի 20-ից 25-ը «Երբ գալիս է սեպտեմբերը» խորագրով: Հարցադրումները նախեւառաջ վերաբերում էին դասագրքերին, գրենական պիտույքներին, դպրոցական հագուստին: Արդյունքները ներկայացնում է կենտրոնի տնօրեն Սերգեյ Երիցյանը:

խապատրաստվել: Իսկ ինչպե՞ս ենք դիմավորում սեպտեմբերի 1-ը այս տարի:

Հարցմանը մասնակցել են 300 ծնողներ մայրաքաղաքի տարբեր համայնքներում:

Առաջին հարցադրումը ենթադրում է իմանալ, թե այս կամ այն ծնողը ի՞նչ է հասցրել գնել իր երեխայի համար: Երեխաների 37,2 տոկոսն արդեն դասագրքեր ունեն, դպրոցական նոր պայուսակ՝ 40 տոկոսը, համազգեստ, հագուստ, կոշիկ՝ 32,3 տոկոսը, մարզական խեր 11,8 տոկոսը, գրենական պիտույքներ՝ 38,6 տոկոսը:

Ինչպես տեսնում ենք, դեռեւս ոչ բոլորն են հասցրել իրենց երեխաների համար գնել այն, ինչ անհրաժեշտ է սեպտեմբերի 1-ին:

Հիմնական պատճառները, որ թերում էին հարցման մասնակիցները, վերաբերում են նյութականին, իրենց ունեցած հնարավորությունների պակասին: Այսպիսի պատասխան է տվել հետազոտության մասնակիցների 41,8 տոկոսը: 18,2 տոկոսն էլ հույս ունի, որ դպրոցը որեւէ կերպ աջակից կլինի իրենց: Մնացած պատասխան-տարբերակները որակ չեն կազմում (3,9 տոկոսը չգիտի, թե պակասող գրքերը եւ պիտույքները, այլ իրերը որտեղից կարելի է գնել: 8,8 տոկոսը դեռ չի հասցրել այդ անհրաժեշտ գնումները կատարել, 4,2 տոկոսը հույս ունի, որ ի-ներ:

Այնուամենայնիվ, հետաքրքիր էր նաեւ այն, թե իրենց ընտանեկան բյուջեն ինչպե՞ս են ներկայացնում ծնողները՝ ընտանիքների մայրերը եւ հայրերը:

Հազարից մինչեւ 3 հազար դրամ ընտանեկան բյուջե ունի հարցման մասնակիցների 18,9 տոկոսը, 3-5 հազար դրամ՝ 29,1 տոկոսը, 6-10 հազար դրամ՝ 29,8 տոկոսը, 10-20 հազար դրամ՝ 19,3 տոկոսը, 20 հազար եւ ավելի՝ 3,9 տոկոսը: 1,8 տոկոսն էլ նշել է, որ իր եկամուտը մինչեւ հազար դրամ է: Գուցե հարցման մասնակիցը իր երեխայի նպա՞տն է

հետ: 41,4 տոկոսը ավելացնում է՝ «իր ընտանիքը պարզապես չի կարողացել հանգստանալ», 10,2 տոկոսին էլ հաջողվել է իր ամառն անցկացնել գյուղում՝ հարազատների մոտ: Հայաստանից դուրս՝ ԱՊՀ որեւէ երկրում կամ հեռավոր արտասահմանում հաջողվել է հանգստանալ հարցման մասնակիցների 4,2 տոկոսին:

Այսպիսի իրողություններ է արձանագրել հասարակական կարծիքի հարցումը 1995 թվականի սեպտեմբերի 1-ի նախօրյակին: Արդյունքներ, որոնք մտորելու ու խորհելու առիթ են տալիս:

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Կիպրոսի թուրքական հանրապետություն գոյություն չունի

«Ազգի» խմբագրությունը ստացել է ՀՀ-ում Հունաստանի դեսպանության կողմից ստորեւ հրապարակվող նամակը, որը վերաբերում է մեր թերթի օգոստոսի 24_25 համարներում Կիպրոսի հանրապետության գրավյալ տարածքների կարգավիճակին: Նամակը հրապարակում ենք ամբողջությամբ:

Հարգելի պարոն խմբագիր,

Հունաստանի դեսպանությունը զարմացած է ձեր թերթի օգոստոսի 24 եւ 25 համարներում լույս տեսած հաջորդական հոդվածներում նկատելով «Կիպրոսի թուրքական հանրապետություն» եւ «Կիպրոսի թուրքական հանրապետության նախագահ» արտահայտությունները, որոնք ակնարկում են Կիպրոսի հանրապետության տարածքի գրավյալ մասի վարչակարգին:

Թեեւ այդ արտահայտությունները չեն համապատասխանում իրականությանը եւ միջազգային օրենքներին, մենք հաշվի ենք առնում այն իրողությունը, որ վերոհիշյալ հոդվածները TRT գործակալության տարածած լրատվությունից արտատպումներ են, հետեւաբար չենք կարծում, որ դա ձեր թերթի կողմից ապատեղեկատվության նպատակ է հետապնդում:

Այնուամենայնիվ, առիթից օգտվելով, Հունաստանի դեսպանությունը ցանկանում է Կիպրոսի Հանրապետության գրավյալ տարածքների իրական կարգավիճակի մասին լուսաբանություններ տալ ձեր ընթերցողներին: Առաջին՝ այն անառարկելի իրողությունը, որ թուրքական ներխուժող բանակը բռնությամբ տեղահան է արել այդ հողերի ավելի քան երկու հարյուր հազար տերերի, որ տեղ հաստատել է այսպես կոչված «թուրքական կառավարություն»: Երկրորդ՝ այն իրողությունը, որ հակօրինական այդ «կառավարությունը» երբեք չի ճանաչվել ՄԱԿ-ի կողմից: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի որոշումներից ոչ մեկում թուրքական բանակի կողմից Կիպրոսի զավթված տարածքում գոյություն չունի «կառավարություն» կամ «պետություն»: Դա պարզապես բարձր քաղաքակրթության տեր ազգին օրինականորեն պատկանող տարածք է, որը հայ ժողովրդի հետ ունի ամուր հարաբերություններ: Օրինական եւ լեգիտիմ միակ կառավարությունը հանդիսանում է Կիպրոսի Հանրապետության կառավարությունը:

Հունաստանի դեսպանությունը շնորհակալ կլինի, եթե ձեր հարգելի թերթում հրապարակվի այս նամակը:

Կանխահայտ շնորհակալությամբ
ՍՈՖԻԱ ԳՐԱՄՄԱՏԱ
Գործերի հավատարմատար

Թափուր տեղեր ԼՂՀ համալսարանում

«1995-96 ուս. տարում ԼՂՀ պետհամալսարանում ուսանելու համար նախատեսված 255 եւ 25 պահեստային տեղերն առայժմ զբաղեցրել են ընդամենը 189 ուսանող: Այս մասին տեղեկացրեց հանրապետական ընդունող հանձնաժողովի նախագահ Հենրիխ Գրիգորյանը:

Նրա տեղեկատվությամբ, պետհամալսարանի 3 ֆակուլտետների 14 բաժիններում ուսանելու համար դիմել էին 572 դիմորդ: Ընդունելության քննություններին մասնակցած 542 դիմորդներից դրական գնահատական է ստացել 189-ը, բացասական՝ 353-ը: Արտոնություններ ունեցողների համար նախատեսված 25 տեղերից զբաղեցվել են ընդամենը 4-ը: 43 մեդալակիր դիմորդներից ընդունվել են 32-ը:

Հենրիխ Գրիգորյանը նաեւ նշեց, թե հուլիսի 25-ից օգոստոսի 21-ը տեւած քննությունների արդյունքում մի շարք բաժիններում՝ այն է հայոց լեզու եւ գրականություն, պատմություն, անասնաբուժություն, հոգեբանություն եւ մանկավարժություն, թափուր տեղեր են մնացել: Այդ տեղերը զբաղեցնելու համար նոր ընդունելություն կազմակերպելու մասին որեւէ տեղեկություն առայժմ չկա:

ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ

Կրոնի գործերով խորհուրդը անորոշության մեջ է

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍ: Սահմանադրության ընդունումից եւ կառավարության նոր կազմի ձեւավորումից ի վեր դեռեւս անորոշ է կառավարությանն առընթեր կրոնի գործերով խորհրդի կարգավիճակի հարցը: Կարծիքներ կան, որ այն կարող է մաս կազմել մշակույթի, սպորտի եւ երիտասարդության հարցերով նախարարության: Սակայն այս տարբերակը դեռեւս քննարկվում է: Ըստ տեղեկությունների, Ս. Էջմիածինը եւս շահագրգռված է, որ խորհուրդին տրվի նրա նախկին կարգավիճակը: Ինչ վերաբերում է այս կառույցի գործունեության ղեկավարման հնարավորությանը, ապա տեղի աշխատակիցները կտրականապես բացառում են նման շրջադարձը՝ մատնանշելով խորհրդի գործունեության այնպիսի ֆունկցիաներ, որոնք միայն իրենց են վերապահված: Խոսքն այլ կրոնական կազմակերպությունների վերահսկման, արտոնման, արտասահմանյան հոգեւոր կազմակերպությունների հետ կապի եւ այլնի մասին է:

Սպասվում է կարտոֆիլի պտղի եւ խաղողի բերքի նվազում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍ: ՀՀ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարարության կանխատեսումներով այս տարի սպասվում է կարտոֆիլի պտղի, խաղողի ստացվելիք բերքի նվազում: Համաձայն նախարարության, դա բացատրվում է երաշտով, կարկտահարությամբ, ուժեղ քամիներով, ջրհեղեղներով: Նախարարության տվյալներով՝ դրանց հետեւանքով ընթացիկ տարում լրիվ կամ մասնակիորեն շարքից դուրս են եկել մոտ 40 հազար հեկտար հացահատիկային, մշակաբույսերի ցանքատարածություններ:

Սիսիանը, Գորիսը, թե՞ Կապանը Սյունիքի մարզկենտրոն

ՀՀ վարչատարածքային բարեփոխման մարզային 9+1 կառավարական ծրագիրը առիթ է դարձել տեղայնական կռիվների՝ մասնավորապես մարզկենտրոնի ընտրության հարցով: Բացի Գորիսից, Սյունիքի մարզկենտրոն լինելու առավելություններ ունեն նաեւ Կապանն ու Սիսիանը, որոնք եղել են համանուն շրջանների կենտրոններ: Վերջին 200 տարիների ընթացքում ռուսական տիրապետության օրոք, Գորիսը եղել է Զանգեզուր գավառի կենտրոն: Քաղաքը հիմնադրվել է 19-րդ դարի կեսին եւ ցարական հրամանով քաղաքի կոչում ստացել դարավերջին: Այնտեղ հաստատ ձեւավորված են քաղաքային կյանքի ավանդույթները: Գորիսը ՀՀ այն եզակի բնակավայրերից է, որով կարելի է հպարտանալ հայ ժողովրդական քաղաքաշինությամբ: Գորիսը նաեւ տարանցիկ ճանապարհային հանգույց է, Հայաստանը Արցախին կապող օղակ եւ ռազմավարական անզիջելի առավելություններ ունի: Կապանի դեմքում զարգացած արդյունաբերություն ունենալը կամ Սիսիանի դեմքում քաղաքաշինության ծագման գերադասելի հնարավորությունը մարզկենտրոն դառնալու ամենեւին լուրջ կռվան չէ, եթե նկատենք, որ Գորիսը առավելություններ ունի նաեւ բնակլիմայական առումով: ՀՀ կառավարությունը պետք է նկատի ունենա, որ շուրջ 2 տարի Գորիսում հաջողությամբ գործում էր ՀՀ պետնախարարի սյունիքյան աշխատակազմը:

ՍԵՐԳԵՅ ՉԱՐԵՎԵՐԳՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Լրացուցիչ համարվող դասագրքերը կարող են նաեւ հիմնական դառնալ

«Ազգի» երեկվա համարում տպագրված «Սկսվեց դասագրքերի ազատ վաճառքը» Սնարի տրամադրած տեղեկատվության մեջ, գիտության եւ կրթության նախարարության մամլո ծառայության համաձայն, թույլ են տրվել անճշտություններ: Մամլո ծառայությունից հայտնում են, որ նախարարության բազան հանրապետությունում ունի դպրոցական դասագրքերի իրացման կետեր, որտեղ երեկվանից կատարվում է դասագրքերի վաճառք: Երեւանում առայժմ գործում է վաճառքի երկու նման կետ՝ Մշակույթի տան տարածքում (կրկեսի մոտ) եւ հենց բազայի տարածքում (Կոմիտասի փողոցում): Դասագրքերի վաճառքը կատարվում է ներկայիս ինդեքսավորված գներով, անփոփոխ են մնում բաժանորդագրական գները: Նույն աղբյուրի հաղորդման համաձայն, նորանուն դասագրքերից լրացուցիչ են ճանաչվել մայրենի լեզվի եւ գրականության թվով 12 անուն դասագրքեր, իսկ մյուսները, հիմնականում տարրական դասարանի թվաբանության, ռուսաց եւ օտար լեզուների, աշխարհագրության, երգեցողության եւ մի շարք այլ դասագրքեր, ընդգրկված են ուսումնական պլանում: Առաջին անգամ տպագրվել է նաեւ շախմատի ձեռնարկ, որը դպրոցների տնօրենների նախասիրությամբ իբրեւ առարկա կարող է ուսուցանվել դպրոցում:

Նախարարությունն իր ստանձնած պարտավորության համաձայն դպրոցներ կառաքի բաժանորդագրված դասագրքերը, որոնք կրկին ուսուցիչների նախասիրությամբ կարող են ծառայել իբրեւ հիմնական դասագրքեր, մանավանդ որ հիմնական ձեռնարկների մեծ պակասություն կա, իսկ նրանց վերահրատարակումն առաջիկայում անհնարին է համարվում: Ուստի եւ կառավարության կողմից լրացուցիչ ճանաչված դասագրքերը շատ տեղերում հավանաբար կփոխարինեն հիմնականին, քանի որ կառավարական հանձնաժողովն այդ հարցում արգելք չի հանդիսանում:

ՏԱՎՈՒՇ

Կոթիի հանդամասում պայթեց հերթական ականը

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍ: Նոյեմբերյանի սահմանամերձ հատվածում դեռ պայթում են ականները: Օգոստոսի 29-ին, ժամը 11-ի սահմաններում Կոթիի սահմանամերձ հանդամասում ադրբեջանցիների տեղադրած հակահետեւակային ականի պայթյունից վիրավորվել է գյուղի 22-ամյա բնակիչ Արմեն Թուխարյանը: Նա իր ուղեկիցների հետ անտառ էր գնացել՝ վառելափայտի: Վիրավորին տեղափոխել են շրջանային հիվանդանոց, ուր աջ ծնկից ներքեւ անդամահատել են: Հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ Հենրիկ Հարությունյանի վկայությամբ, նրա կյանքին վտանգ չի սպառնում:

Գունավոր մետաղների պղնձի դուրսբերումը շարունակվում է

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍ: Շարունակվում են հանրապետությունից երկաթուղով գունավոր մետաղների պղնձի դուրսբերման դեպքերը: Այրումի երկաթուղային մաքսային կետի տեսուչ Վարուժան Չաքրյանը «Փաստի» թղթակցին տեղեկացրեց, որ նման վերջին փորձը կանխվել է օգոստոսի 27-ին եւ առգրավվել 100 կգ պղինձ: Կատարվում է քննություն:

ԼՈՒՍԱՎՈՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴՈՒԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառատեսակները ԴԱՆԵԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Եւ այսպես, առաջիկայում հանրապետության տարածքում շրջանառության մէջ կդրվեն նոր ավելի խոշոր թղթադրամներ։ Ընդ որում, նախկին թղթադրամները ոչ միայն պահպանելու են իրենց դիրքերը, այլեւ հնարավոր է, որ արժանացրվի «մեծադադրամի եւ լումայի վերադարձը դեպի շուկա»։ Այդ մասին օգոստոսի 29-ին հայտարարեց ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ա-

գրերն անփոփոխ է։ Սակայն ինչպես համաշխարհային փորձն է ցույց տալիս, խոշոր թղթադրամի թողարկումը բնավ պայմանավորված չէ ազգային տարադրամի կայունությամբ եւ դեռ հակառակը. երբ շրջանառության մէջ են դրվում խոշոր թղթադրամներ, դա նշանակում է, որ տվյալ պետության ֆինանսների բնագավառում առկա է ինչ-որ ճեղքվածք։ Վերջինս կարող է արտահայտված լինել աղանի բարձր տեմպերով, երբ

մա՞ր...

Դրամի «կատարյալ» կայունությունը հանգեցնում է ոչ թէ խոշոր թղթադրամների անհրաժեշտությանը, այլ հակառակը մեր պարագայում լումայի «վերածննդին»։ Ի դեպ, Բագրատ Ասատրյանը ակնկալում է նաեւ այդ գործընթացի սկիզբը։ Նա արդարացված չհամարեց այն, որ մանրադրամը շրջանառության մեջ մտավ խոշոր թղթադրամների թողարկումից հետո, սակայն հույս հայտնեց, որ

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾ

1 դոլլարը 40000 լումա է

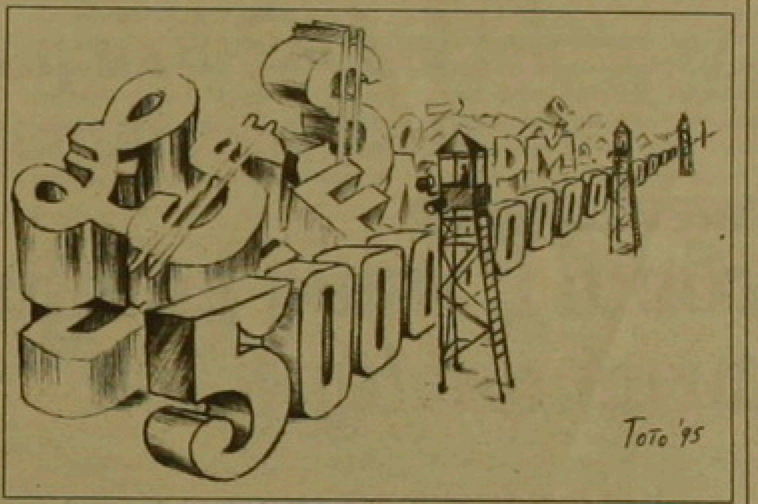

Ծատրյանը, նշելով, որ սպասվելիք միջոցառման վերաբերյալ ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղյակ կպահի հասարակությանը հատուկ հրավիրված ասուլիսի միջոցով։ Մինչդեռ, հետաքրքիրը ոչ այնքան նոր թղթադրամների արժեքն է կամ շրջանառության մեջ մտնելու ժամկետը, այլ այն մեկնաբանությունները, որոնցով առաջնորդվում է ԿԲ-ի նախագահը տվյալ հարցը մեկնաբանելիս։ Նոր թղթադրամների անհրաժեշտությունը պարոն Ասատրյանը հիմնավորում է այն բանով, «որ դրամը լիարժեք տարածում ունի մեր շուկայում եւ դրամով են կատարվում բոլոր տեսակի եւ ծավալի գործառնությունները»։ Քանզի «մենք ունենք բազմաթիվ ապրանքատեսակներ, որոնց արժեքը ավելի բարձր է, քան 1000 դրամը», իսկ դրամի կայունությունը «կատարյալ է», աղանի տեմպերը կարգավորելի, ապա եւ նպատակահարմար է առաջիկայում «շրջանառության մեջ դնել նոր թղթադրամներ»։ Առաջին հայացքից նման մեկնաբանություններն ավելի քան տրամաբանական են, երբ հաշվի առնենք, որ ներկայումս իրոք աղանի տեմպերը չնչին են (ի դեպ, աղանի նման ցուցանիշներ ունեն հետխորհրդային համարյա բոլոր հանրապետությունները), իսկ ազգային տարադրամի փոխարժեքը 1995-ի սկզբից

փաստորեն արժեզրկվում են նախկին թղթադրամները, կամ օրինակ նրանով, որ ազդեցության ոլորտները բաժանված են տարբեր տարադրամների միջեւ (փաստը գնվում է բացառապես ՌԴ ռուբլով եւ այլն)։ Հիշենք, որ ճիշտ նույն հիմնավորմամբ՝ «ելնելով դրամաշրջանառության կազմակերպման արդյունավետությունը բարձրացնելու անհրաժեշտությունից...», 1994-ի նոյեմբերի 24-ից շրջանառության մեջ մտավ 1000 դրամանոցը։ Այսօր արդեն թողարկվելու են ավելի խոշորները։ Այս ամենը առանց համարավետության հա-

շնորհիվ դրամի «կատարյալ կայունության», մանրադրամը կրկին կարող է ունենալ շրջանառություն։

Մինչդեռ ակնհայտ է, որ ներկայիս պայմաններում խոշոր թղթադրամի եւ լումայի համատեղ մուտքը շուկա անհեթեթ վարկած է։ Համաշխարհային պրակտիկայում հայտնի չէ նման փաստ։ Երբ նվազագույն արժեք ունեցող ապրանքը՝ լուցկու տուփը 10 դրամ է, նպատակահարմա՞ր է արդյոք լուման դնել շրջանառության մեջ. թերեւս... շատերիս կյանքը գնահատելո՞ւ համար։

Ա. Դ.

ՍՈՒՐ ԳՐԻՉ

Քայլելը՝ ռեալ աշխատավարձի անհի գրավական

Տարիներ շարունակ ծայրահեղ իրավիճակներում բռնված հայ մարդու նյարդերը լարված են եւ հաճախ տեղի են տալիս ամենատարբեր առիթներով։ Նման լիցքաթափումների ամենից հաճախ կարելի է հանդիպել քաղաքային տրանսպորտում, ուղեվարձի վճարումից «ճողոպրող» ուղեւորների եւ փոխադրավարձը համառորեն «մինչեւ վերջ» գանձել ճգնող վարորդների ու նրանց օգնականների միջեւ տարբեր տեսողության եւ ուժգնության «կայծակնահարող» ձայնային պարզումների տեսքով։ Վարորդները դժգոհում են, որ փոխադրավարձը չվճարող քաղաքացիների մեղքով թերակատարվում է իրենց պլանը, եւ տուժում են պարտաճանաչ (վճարունակ) քաղաքացիները, քանի որ վճարով աշխատելու պատճառով սահմանափակվում է երթուղի դուրս բերվող փոխադրամիջոցների թիվը։ Նմանօրինակ փաստարկներն, անշուշտ, արժանի են «ըմբռնումով ընդունվելու» մեր համաքաղաքացիների կողմից, սակայն ոչ պակաս ըմբռնողականության կարող են նաեւ «ճողոպրողների» հակափաստարկները, թէ պետության կողմից վճարվող աշխատավարձերը ուղեվարձի կանոնավոր վճարումների դեպքում (հատկապես երբ աշխատավայր հասնելու համար պետք է օգտվել մեկից ավել փոխադրամիջոցներից), իսկ վերջինս շատ հավանական է, երբ հաշվի առնենք, որ այսօր երթուղիների մեծ մասը համարեց-

ված է մետրոյի կայարաններից), հազիվ հավասարակշռում են տրանսպորտային ծախսերը։ Ցավոք, պաշտոնատար անձանց հայտարարություններն հանրապետությունում իբր առկա 22-23 դոլլարի հասնող «միջին» աշխատավարձի մասին չեն մեղմացնում այս պրոբլեմը։ Խոսքը երեկոյան 7:30-ից հետո 30-40 դրամով աշխատող ավտոբուսների մասին չէ եւ ոչ էլ 30-40-50 դրամանոց մասնավոր փոխադրամիջոցների, այլ ցերեկային պետական տրանսպորտի անմատչելիության մասին։ Չէ՞ որ քաղաքացին վճարում է ոչ թէ հարեւանի «միջինից լիքը» քսակից, այլ գերգածր աշխատավարձով սնվող սեփական լղարիկ գրպանից։ Եւ վատ չի լինի, երբ «Փարոս» համակարգով մարդկանց կարիքավորության աստիճանը արդարացիորեն որոշելուց հետո, բնակչության խիստ կարիքավոր խավերին հումանիստ օգնությունը զուգահեռ նաեւ ձրի երթեւեկելու արտոնություն տրվի։

Իսկ մինչ այդ այն քաղաքացիների, որոնց համար տրանսպորտից օգտվելն էլ արդեն անհերելի շքեղություն է, խորհուրդ կտանք... ոտքով երթեւեկել։ Երեւանը, վերջին հաշվով, Մոսկվա չէ եւ ոչ էլ նույնիսկ Թբիլիսի ծավալներ։ Ոտքով տեղաշարժվելը նույնքան օգտակար է առողջության համար, որքան կերակրացանկից մսեղենի եւ այլ վնասակար մթերքների իսպառ բացառումը...

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Բարեգործությունը առանց թմբուկի չի չափվում

Բոլորին է հայտնի, թե սոցիալական ինչպիսի անապահով վիճակում են գտնվում այսօր կենսաթոշակառուները, իսկ միայնակները առանձնապես։ Այդ անմխիթար վիճակը փորձում են ինչ-որ չափով թեթեւացնել տարբեր բարեգործական կազմակերպություններ, անհատ անձինք։

Որպես միայնակ թոշակառու, այս տարի օգտվել եմ «Առաքելություն Հայաստան» բարեգործական միության եւ ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարության կենսաթոշակառուների սոցիալական սպասարկման կենտրոնի օգնություններից։ «Առաքելություն Հայաստան» բարեգործական միությունը յուրաքանչյուր օգնություն ստացողի անվամբ բացել է անձնական քարտ, որտեղ նշվում են տրվող ապրանքների չափը եւ տեսականին։ Իմ կարծիքով, սպասարկման այս ձեւը շատ հարմար է եւ լավ կլինի, որ մնացած կազմակերպություններն էլ ընդօրինակեն։

Այսօր ցանկանում եմ իմ խորին շնորհակալությունը հայտնել այդ կազմակերպություններին, հատկապես կենտրոնի բաժնի վարիչ Սոնյա Մալաֆյանին եւ սպասարկող Լեոնորա Գրիգորյանին, ինչպես նաեւ «Առաքելություն Հայաստան»-ի աշխատակիցներ Պայծառին եւ Սոֆիկին։

Հարցը միայն օգնության չափը չէ, այլ այն հոգատարությունը եւ ուշադրությունը, հոգսերի եւ դժվարությունների թեթեւացման պատրաստակամությունը, որ ցուցաբերել են այդ կազմակերպությունները եւ սպասարկող աշխատակիցները մարդասիրական օգնություն կազմակերպելիս։

ԱՆԱՀԻՏ ՉԻԽԱՅԱՆ,
Միայնակ կենսաթոշակառու

ԴԻԼԻՋԱՆՅԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

«Արվեստի նկատմամբ ժողովրդի հետաքրքրությունը նվազել է»

Գեղանկարիչ, ՀՀ նկարիչների միության անդամ, գեղարվեստի ֆոնդի անդամ Համլետ Ասատրյանը տարիներ առաջ ծանոթ անուն էր մայրաքաղաքի արվեստասեր հասարակայնության շրջանում։ Բավական է ասել, որ նա Երեւանի եւ այլ քաղաքների ցուցասրահներում ներկայացրել է շուրջ 40 ներկայացում, մասնակցել բազմաթիվ ցուցահանդեսների։ 1987-ի վերջերից նրան հրավիրել են հայրենի քաղաք՝ ղեկավարելու Դիլիջանի գործկոմի մշակույթի բաժինը։ Նրան հանդիպեցի քաղաքի մշակույթի պալատում, ուր նախապատրաստում էր ՀՀ վաստակավոր նկարիչ, հանրապետության արվեստի վաստակավոր գործիչ երջանկահիշատակ Վանիկ Շարամբեյանի ցուցահանդեսի բացումը (երկու օր անց մեծ բավականությամբ մասնակցեցի այդ արարողությանը), եւ մեր մեջ ծայր առավ անկեղծ մի զրույց, որի համառոտագրությունը ներկայացնում եմ մեր ընթերցողներին։

– Ասիք է, որ մի հետաքրքիր հայացք նետենք մշակույթի մարդ Համլետ Ասատրյանի՝ իբրեւ մշակույթի բաժնի վարիչի գործունեությանը. այս տարիներին ի՞նչ ես հասցրել անել եւ ի՞նչ՝ ոչ։

– Մշակույթի 25 օբյեկտ ունենք՝ գրադարանների կենտրոնացված համակարգ, մշակույթի պալատ, մշակույթի 3 տուն, գյուղական 3 ակումբ, մանկական գրադարան, երկրագիտական թանգարան, արվեստի 3 կրթօջախ։ 1988-ի գարնանն առաջին գործս եղավ մանկական գրադարանի ծառուղու նկարչական ձեւավորումը։ Տեղի նկարիչների ուժերով գրադարանին զարդարեցինք երեխաների սիրած հեքիաթների տեսարաններով։ Հիմա ավա՜ղ, վահանակները գունաթափվել են, մաշվել, իսկ թարմացնելու միջոցներ առայժմ չկան։ Բայց գրադարանն այս տարի գործում է։ Երեք տարի կանգնած էր, իսկ ահա այս տարի կարողացանք գործարկել բոլոր ստորակցիոնները, բացի ավտոդրոմից, որի տանիքը ծմռանը ուղղակի նստեց. նախատեսված էր 70 սանտիմետր ձյան ծանրությանը դիմանալու համար, եկավ մետրից ավելի։ Առայժմ չենք կարողանում վերականգնել։ Մշտական էլեկտրամատակարարման հարցը երկուսուկես ամիս է՝ լուծել ենք. նոր հաղորդագծեր ենք անցկացրել, գրադարանը կենդանացել է, մանուկների ծափ ու ծիծաղով լցվել։ Գներն էլ հանրապետությունում ամենից ցածր ենք սահմանել։ Մեր ծախսը չենք հանում, բայց փոխարենը երեխաները գոհ են։ Ամառ է, հովեկներ կան, զբոսայգին նրանց զբաղվելու միակ տեղն է։ Շաբաթ-կիրակի այստեղ նաեւ փողային նվագախումբն է նվագում։

– Պահո՞վ եք։

– Կյանքի, նյարդերի գնով պահում ենք։ Փողայի՞նն էլ, ժողգործիքների համույթն էլ, ժողթատրո՞նն էլ։ Մեկ-մեկ համերգներ են տալիս։ ժողթատրոնի կոլեկտիվը դժոխային պայմաններում ամանորյա հանդես պատրաստեց փոքրիկների համար։ Հիմա կատակերգություն են պատրաստվում բեմադրել...

– Չեղավենք, դու արա՛ծդ հիշիր...

– Քաղաքը, գիտե՛ս, երաժշտական դպրոց ուներ։ Երկրորդ գործս այն եղավ, որ Թեղուտ գյուղում երկրորդ երաժշտական դպրոց ստեղծեցինք։ Առաջին տարում ունեցանք 52 աշակերտ, տարբեր մասնագիտություններով՝ դաշնամուր, ջութակ, դուդուկ, ակորդեոն։ Արդեն տվել ենք առաջին շրջանավարտները քանոնի դասարանում, այս տարի պետք տանք դաշնամուրի դասարանի առաջին շրջանավարտները... Երրորդ գործս եղել է արվեստի մանկապատանեկան ակադեմիայի հիմնումը։ Դա միայն իմ վաստակը չէ, իհարկե, բայց հասկանալի է, իմ ավանդն էլ կա։ Այստեղ արդեն ունենք 4-րդ կուրսի ուսանողներ։ Դա ստեղծվել է Երեւանի երաժշտական միջնակարգ դպրոցի ծրագրով, ուսումնարանի ուսումնական ծրագրից ուսուցման պրոցեսը որակապես բարձր է ու բարդ, այստեղ ոչ միայն դիլիջանցիներ են սովորում, այլեւ Իջեւանի, Ալավերդու, Բերդի երեխաները։ Դիլիջանում բացեցինք Իջեւանի քոլեջ համալսարանի, այժմ Երեւանի պետհամալսարանի Իջեւանի մասնաճյուղի կիրառական արվեստի, ինչպես նաեւ հոգեբանության ու սոցիոլոգիայի բազային ամբիոնը։ Կիրառական ամբիոնի վարիչը ես եմ։ Բայց մտավախություն ունեմ, որ դա մարդ-մասնագետների պակաս ունենք, այլ դժվարություններ էլ կան։

– Մշակութայի՞ն կյանք կա՞։

– Համախչանի, Գոլովինոյի, քաղաքային 2-րդ մշակույթի տների գործունեությունը սառեցված է։ Գիտե՞ս, ժողովրդի [illegible] գնումների չեն գալիս, զբաղված են տնտեսությամբ, հանապազօրյա հաց վաստակելու հոգսերով։ Հրաշալի խմբեր ենք բերում նաեւ դրսից, եւ երբեմն դահլիճում ավելի քիչ մարդ է լինում, քան՝ բեմում։ Պարզապես արվեստի նկատմամբ ժողովրդի հետաքրքրությունը կտրվել է, այն դեպքում, երբ Դիլիջանն ավանդաբար արվեստի քաղաք է եղել, արվեստասեր բնակչություն է ունեցել։ Ըն դամենը մի քանի տարի առաջ միջոցառումների ժամանակ մեր դահլիճները պայթում էին, ասեղ գցելու տեղ չէր լինում, մարդիկ ոտքի վրա կանգնած էին համերգ լսում կամ ներկայացում դիտում...

Շատ ծանր վիճակում է քաղաքային գրադարանը։ Հոյակապ, չորսհարկանի շենքը լրջորեն վնասվել է երկրաշարժից եւ արդեն 5 տարի է՝ փակ է. գրադարանը տեղավորել ենք մշակույթի պալատի երկրորդ հարկի մի քանի սենյակներում։ Երկու տարի է չի գործում երկրագիտական թանգարանը, դարձյալ շենքի վնասվելու պատճառով։ Հին շենք էր, չդիմացավ, լրջորեն ամրացնել է պետք։ Մի կերպ պահում ենք շուրջ 9100 ցուցանմուշները, որոնց մեջ արվեստի հազվագյուտ գանձեր էլ կան... Ի՞նչ ա-

սեմ, հիմա աշխատելը շատ ու շատ դժվարացել է։ Ժողովրդի հետ էլ տարօրինակ մի բան է կատարվում։ Այ, Թեղուտի երաժշտական դպրոցի մասին խոսեցինք։ Իրենց երեխաներն են սովորում, չէ՞։ Բայց գյուղացիները ուղղակի անհասկանալի վերաբերմունք ունեն այս կրթօջախի նկատմամբ. ուսուցիչներին ծաղրում են, հալածում, դպրոցի ունեցվածքը՝ թալանում, գույքը՝ փչացնում։ Ես հիմա լրջորեն մտածում եմ այն քաղաք տեղափոխելու եւ քաղամասերից որեւէ մեկում տեղադրելու մասին, մանավանդ որ բոլոր ուսուցիչները Դիլիջանից են գնում դասավանդելու, այն էլ՝ այսօրվա տրանսպորտային դժվարությունները հաղթահարելով... Ամոթ չէ՝ ծնողները կանգնած՝ երեխաները ատակիները քարդում են, ծեծները բռնող չկա։ Հիմա ատակի որտեղի՞ց ճարես... Գյուղխորհո՛ւրդն էլ ոչինչ չի կարողանում անել... Մյուս օբյեկտներում էլ տեխնիկայի պակաս ունենք։ ժամանակին կենտրոնացված կարգով ստանում էինք, հիմա դա չկա. գու՞յք չկա, հայթայթելու միջո՞ց չկա, ֆինանսական դժվարությունների մասին չխոսենք, դա տարածված երեւույթ է, տարիներ շարունակ ոչ մի շինարարական աշխատանք չի արվում... Բայց ես հույսս չեմ կորցնում. փառք Աստծո, այժմ անկախ պետականություն ունենք, պետության վիճակը կլավանա, մերն էլ՝ նրա հետ...

– Դե, իսկ գեղանկարիչ Համլետ Ասատրյանը, ո՛չ որպես պետական պաշտոնյա, այլ՝ ստեղծագործող, այս տարիներին ի՞նչ է արել...

– 500-ից ավելի գծանկարներ եմ արել, կտավներ ստեղծել։ Գիտե՞ս, ծննդավայրից հեռու՝ շարունակ կարոտում էի Դիլիջանը։ Իսկ հիմա հասկացել եմ՝ Դիլիջան նկարելը շա՛տ բարդ, դժվար բան է. երեւի պետք անպայման դիլիջանցի լինես, որ... կարողանա՛ս... Կարծում եմ, զուտ ստեղծագործական առումով մայրաքաղաքից հեռանալն ինձ ոչ մի լավ ով չի վնասել։ Գուցե նույնիսկ՝ նպաստել է իմ ստեղծագործական աճին։ Ես երբեք այս բնաշխարհից հեռանալու ներքին պահանջ չեմ զգացել՝ ո՛չ նյութական, ո՛չ բարոյական, ո՛չ ստեղծագործական դժվարությունների պատճառով...

digitised by A.R.A.R.@

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

Համակարգը գործում է, բայց խնդիրները ծանրանում են

Ջրմուղ-կոյուղու տնտեսության հատուկ նշանակության ռեալական ձեռնարկությունը պատկանում է այն օբյեկտների թվին, որոնք հատուկ կարևորությունից ելնելով, ենթակա չեն սեփականաշնորհման:

Մայիսի 31-ի հեռուստակամրջում քաղխորհրդի նախագահ Վահագն Խաչատրյանը հայտնեց, որ Համաշխարհային բանկի կողմից Երևան քաղաքին են տրամադրվել գումարներ, որոնք նախատեսված է հատկացնել ջրամատակարարման խնդիրներին ևս: Դա, անշուշտ, ծրագիր է դեռ, քանի որ տեղերում հստակ պատկերացում չկա այդ մասին: Առհասարակ 101 մլն. դոլար է անհրաժեշտ մայրաքաղաքի ջրմուղ-կոյուղու ցանցի առաջնային խնդիրների լուծման համար, որոնք են Աէրացիայի 2-րդ հերթի կայանի շինարարությունը, կոյուղու կոլեկտորների, գծերի, ջրատար ուղիների շինարարությունն ու նորոգումը և այլն: Աէրացիայի կայանի կառուցումն այսօր հրատապ է, քանի որ հինը 20 տարի անընդմեջ գործում է և չկա մեկ ուրիշը, որպեսզի այն ինչ-որ ժամանակով նորոգման կանգնեցվի: Այնինչ դա բնապահպանական չափազանց կարևոր միջոցառում է, քանի որ մաքրված կեղտաջրերը լցվում են Հրազդան գետը: 2-րդ խոշոր ծավալի աշխատանքը պետք է լինի ակունքներից ջուրն ինքնահոս եղանակով ջրամբար հասցնելու խնդիրը: Ձեռնարկությունը հանրապետությունում էլեկտրաէներգիայի առաջին սպառողն է, և ինքնահոս եղանակի բոլոր հնարավոր տարբերակների կիրառումը հնարավորություն կտա կրճատել տնտեսական ծախսերը, որտեղ էլեկտրաէներգիայի բաժինը 80 տոկոս է: Միգուցե դա ազդի նաև ջրի սակագնի իջեցման վրա: Չնայած այդ մասին ղեկավարությունն այնքան էլ հաճույքով չի նշում: Անցած տարի, օրինակ, համեմատաբար փոքր արժողությամբ աշխատանքների շնորհիվ նոր գծեր կառուցելով՝ դադարեցվեց «Արաքս» և «Ջեյրան» պոմպակայանների գործունեությունը, որի հետևանքով բավականին էլեկտրաէներգիա տնտեսվեց՝ տարեկան մոտ 14 մլն. կվտ/ժամ: Սակայն էկոնոմիկայի նախարարությունը նախկինում գործող 33,4 դրամ սակագինը իջեցրեց 25 դրամի, որի հետևանքով ձեռնարկությունը շահույթ այդպես էլ չունեցավ: «Արդյունքը տեսավ սպառողը, բաժանորդը»: (Սա մեր իմացած առաջին դեպքն է, երբ էկոնոմիկայի նախարարությունը հօգուտ սպառողի է գործում.-Գ. Գ.):

Ինքնահոս եղանակով այսօր Երևան է մուտք գործում ջրի 30 տոկոսը, մնացած 70 տոկոսը գալիս է ջրամղիչ պոմպերի միջոցով: Եվ քանի որ հովհարային անջատումների են ենթարկվում ոչ միայն մայրաքաղաքի պոմպային սարքավորումները, այլև ջրաղբյուրներում եղած պոմպակայանները, ապա անջատումներն ազդում են նաև քաղաք մուտք գործող ջրաքանակի վրա: Ինքնահոս համակարգը ջրամատակարարումը կդարձնի ավելի կայուն և էլեկտրամատակ[illegible]ներից անկախ: Իհարկե, լիովին առանց պոմպերի օգնության հնարավոր չէ աշխատել: Ջրամբարներից, հատկապես բարձրահարկեր, ջուր հասցնելու համար էլեկտրաէներգիա անհրաժեշտ է: Այնուամենայնիվ ինքնահոս եղանակի բոլոր հնարավոր տարբերակների կիրառումը ձեռնարկության փոխտնօրեն Հենրիկ Խաչատրյանի կարծիքով անշուշտ կազդի ջրի սակագնի իջեցման վրա:

Ջրատար գծերի վնասվածքների, մաշվածության խնդիրներ

86-87 թվականներին Երևանի զարգացման համար հատկացված գումարներով կատարված ուսումնասիրությունները պարզեցին, որ գոյություն ունի 600-700 կմ իր ժամանակն ապրած խողովակաշար: Առավել անբարենպաստ վիճակում էին գտնվում (չնայած նոր լինելուն) Էրեբունի և Շենգավիթ շրջանների գծերը, քանի որ այնտեղ բնահողերն ավելի ագրեսիվ են: Նախատեսված էր 5 տարում տարեկան 120-130 կմ. փոխել խողովակները, բայց մեկուկես տարի հետո աշխատանքները հասկանալի պատճառով կանգ առան: Խողովակների մաշվածությունն ու անսարքությունը ոչ միայն ջրի աղտոտվածության, այլև ջրի կորուստների խնդրի առջև են կանգնեցնում (30-35 տոկոս, որը մեծ թիվ է): Այսօր, 8 տարի անց, երբ մաշվածությունն անշուշտ ավելացել է, կորուստների թիվը գրեթե նույնն է մնացել, որովհետև նախկին հաստատուն ջրաքանակն այժմ փոփոխական է՝ հոսանքի անջատումների, հաճախականության տարբերության պատճառով: 50 հերցի համար նախատեսված շարժիչներն այսօր աշխատում են հազիվ 45-46 հերցով, մղելով ընդամենը 80 տոկոս ջուր: «Հայէներգոյի» համար էլ դա անլուծելի խնդիր է: Ներկայումս նրանց տեխնիկական հագեցվածությունը թույլ չի տալիս աշխատանքի համար նորմալ հաճախականություն ապահովել, կամ դա պետք է արվի տարբեր սպառողների հաշվին, որը նշանակում է մեծ չափի անջատումներ անել: Սակայն մեկ այլ հարցում, որ միանգամայն հնարավոր էր համաձայնության գալ, նորից փակուղու առաջ են հայտնվել: Ջրամատակարարման գրաֆիկները չեն համընկնում հոսանքի հովհարային միացումների գրաֆիկներին և միայն բախտի բերմամբ է, որ ջրամղիչ պոմպերն աշխատում են:

Նորամուծություն

Ջրմուղ-կոյուղու աշխատանքների նորամուծություններից կդառնան ջրաչափերը, որոնք նախատեսված է սկզբում տեղադրել մի քանի բնակելի շենքերում: Պետք է ասել, որ այս այնքան էլ լավ գտնված տարբերակ չէ, որովհետև հարկ է չափել յուրաքանչյուր բնակարանինը առանձին, այլապես անխուսափելի կլինեն տեղային-հարևանային բախումները: Բացի այդ, ջրամատակարարման գրաֆիկային համակարգը ջրաչափերի հետ միասին կարծում ենք, լարվածության կհասցնի մարդկանց առանց այն էլ խիստ գրգռված ջղերը, որովհետև դժվար է հաշվարկել սե[illegible] բնակարանների «ջրամբարներում» որքան ջուր կուտակելու խնդիրը: Այնպես որ, երբ ձեռնարկության ղեկավարները [illegible] են, թե փորձարկումներն ապացուցել են, որ 2 դեպքում էլ գրեթե նույն քանակությամբ ջուր է օգտագործվում, ապա արտաքին ցանցում և անսարք ծորակներից ջրակորուստները բոլորովին էլ չեն արդարացնում [illegible] ծորակների հետևանքով մարդկանց ջղագրգռության գինը: Շատ ավելի լավ կլիներ, որ փականներն ու խողովակները նորոգվեին, և այդ դեպքում հաստատ փոխադարձ բարեհաճություն կառաջանար. մարդիկ կուզեին վճարել ստացածի դիմաց: 24 ժամյա ջրամատակարարման դեպքում միայն իմաստ կունենար փականների տեղադրումը և խնայողությունը: Իսկ ձեռնարկության ղեկավարության հաշվումներով քաղաքում ծորակների առնվազն 1/3-ը անսարք է, այդ թվում նաև սեփական միկրոբակտերիոլոգիական լաբորատորիայինը, որտեղ ամեն օր ստուգվում է քաղաք մտնող ջրի բաղադրությունը:

Ջրաչափերով ողջ քաղաքն ապահովելու համար հսկայական գումարներ են հարկավոր, որ ձեռնարկությունը մտադիր է վերցնել բանկերից: Պարզվում է, որ ջրի 1 խմ արժեքը դրա հետևանքով կբարձրանա, բայց... «բնակչի ծախսած ջրաքանակը երբ պակասի, ինքը դրանից կշահի»: Նույն հաջողությամբ կարելի է ասել՝ երբ ինչ ուտես, երբ ինչ ճամփորդես, երբ... Ջրի դիետայի հարվածը զրկվածության այս ժամանակաշրջանում ամենաանտանելին է: Իսկ տնտեսական այն պարզ բանաձևը, որ որքան էժան, այնքան շատ ես վաճառում, կարծում ենք մենք չէ, որ պետք է սովորեցնենք:

Շատ վաճառելու կամ ոռոգման ցանցի մասին

Երևանի ոռոգման ցանցի անմխիթար վիճակը տասնյակ տարիների պատմություն ունի: Դեռ կոմունիստների օրոք մասնավոր ցանցում ոռոգման գծեր անցկացնելու համար բազմիցս գումարներ էին հավաքվում և կորչում անհայտ ուղղությամբ: Ջուրն այդպես էլ տեղ չէր հասնում: Այսօր էլ աչքը ոռոգման ջրի ճամփին այգետերերը ստիպված են խմելու ջրով ջրել այգին, անկախ այն բանից, որ քլորացված ջուրը բարենպաստ չէ, իսկ «ազգային հարստություն» խմելու ջուրը խնա[illegible] փաստարկները խամրում են չորացող ծառերի տխուր հեռանկարի առաջ: Դա էլ նկատի ունենալով, Ջրմուղ-կոյուղին պատրաստ է [illegible] պայմանով խմելու ջուրը նրանց, ովքեր ի վիճակի են վճարել ոռոգման ջրից կրկնակի բարձր գին ունեցող խմելու ջրի դիմաց (10,7/5): Այս դեպքում սակայն ոչ թե նախընտրության տարբերակն է գործում, այլ այլընտրանքի բացակայությունը: Վարչությունից ստացված տվյալներով, քանի որ ջրի քանակը կայուն է և չի կարող ավելացվել, ապա բարձրահարկերում ջրի բացակայության խնդիրը կարգավորվում է մասամբ ամսից ջուրը ոռոգման նպատակով օգտագործելու, ինչպես և հոսող ջուրը սառնարանի տեղ գործածելու շատ բնակիչների սովորության հետ: Այդ դեպքում հարց է ծագում՝ ո՞ւմ հաշվին են ոռոգողներին ջուր վաճառելու, կամ եղածը կա՞, որ բաց կթողնվի ջրի հավելյալ քանակ և բնակարանները չեն զրկվի ջրից: Իմանալու համար, թե ոռոգման համակարգն ընդլայնելու, կարգի բերելու և ի վերջո սեփական շահույթն ապահովելու խնդիրներն ինչպես են լուծվում, ստիպված եղանք լինել թե կանաչապատման վարչությունում, թե գյուղատնտեսության նախարարությունում, որոնք տնօրինում են ոռոգման խնդիրները: Կանաչապատման վարչության տնօրեն Ա. Սահակյանն ասաց, որ համակարգի 40 տոկոսի նորոգման համար (540 կմ) անհրաժեշտ է 1 մլն. ԱՄՆ դոլար: Թանկ արժեն նաև պոմպերը: Ոռոգման ջրերի ավելացման խնդիրը պարոն Սահակյանն առաջարկում է լուծել մետրոպոլիտենից դուրս բերվող արտեզյան ջրերի հաշվին, որոնք ոռոգման ջրերի պահանջվող քանակը գերազանցում են 10-20 անգամ, և այսպես թե այնպես, լցվում են կոյուղին: Այդ տարբերակն այժմ գործում է Էրեբունու և Շենգավիթի շրջաններում: Մետրոպոլիտենի տնօրեն Հրանտ Բեգլարյանն աջակցություն հայտնելով այդ ծրագրին, ասաց, որ իրենք պատրաստ են նույնիսկ այն տեղերից դուրս բերվող ջուրը, որտեղ պոմպերը մշտապես գործում են՝ տրամադրել անվճար, սակայն մնացած՝ լուս անհրաժեշտության գործի դրվող 70 պոմպերը աշխատեցնելու համար պետք է վճարել: Ջուրը մետրոպոլիտենից արտամղելու հետո մեծ ծախսեր չի պահանջի, քանի որ կշարունակի հոսել ինքնահոս եղանակով, հնարավորություն տալով ապահովել մայրաքաղաքի բոլոր շրջանները (բացառությամբ Խորհրդային շրջանի): Անհրաժեշտ սարքավորումներ, խողովակներ [illegible] Բայց կասկածելի է, որ մասնավոր տնատերերը նոր միջոցներ տրամադրեն ոռոգման ջրի նոր խողովակներ անցկացնելու համար, քանի որ դա բավական հաճույք է: Իսկ գյուղատնտեսության փոխնախարար պրն. Զավալյանը հայտնեց, որ միջազգային ֆոնդերից ոռոգման ծրագրի շրջանակում ստացված գումարները կծախսեն միայն նախագծային աշխատանքների համար, որոնք կավարտվեն 1-2 տարի: Իսկ մինչ գամաք առուն ջուր գա...

Ջրամբարների ռազմավարություն

Խմելու ջրի մաքրության և անվտանգության պահպանումը միշտ էլ եղել է պետության ուշադրության կենտրոնում: Նախկինում օբյեկտները պահպանվում էին ջրմուղ կառույցների պահպանության հատուկ գնդի կողմից, իսկ ներկայումս խնդիրն իրագործում է ՀՀ ՆԳ «Պահպանություն» միավորման ջրամատակարարման կառույցների և պետական օբյեկտների պահպանության ոստիկանական գունդը: Շուրջօրյա հսկողությունն իրականացվում է ինչպես Արզականի, Աշտարակի, Մասիսի, Գառնիի տարածքներում տեղակայված ջրաղբյուրներում, այնպես էլ քաղաքի 23 կարգավորիչ ջրամբարներում համապատասխան զինված ուժերի կողմից: Հայաստանի անկախ հանրապետության աննպաստ աշխարհագրական դիրքն առավել հրատապ է դարձնում խնդիրը, քանի որ խմելու ջրի թունավորման, վարակի սարսափելի հետևանքներն իրենց աղետալիությամբ կարող են համեմատվել միայն ատոմային ռումբի պայթյունի հետ: Պետք է նշել, որ խմելու ջրի հետ կապված դիվերսիոն գործողություններ առայժմ չեն արձանագրված: Վարչության հայտարարության համաձայն, խմելու ջրի սանիտարական վիճակը հիմնականում բավարար է: Պրոֆիլակտիկ նպատակներով այն, համենայն դեպս, քլորացվում է: Քլորի պարունակությունը ջրի մաքրության գլխավոր չափանիշն ու նախապայմանն է: Ջրամբարներում պարբերաբար, ժամը մեկ, ստուգվում է քլորի առկայությունը, և երկու ժամը մեկ՝ համապատասխան տեղեկություններ են հաղորդվում համակարգում գործող կենտրոնական դիսպետչերական ծառայությանը (արտակարգ իրավիճակների դեպքում դա ավելի հաճախ է արվում): Բացի այդ, քաղաքի ութակի «բնութագրական» կետերում ամեն օր կատարվում են քիմիական և բակտերիոլոգիական ստուգումներ, որոնց արդյունքների մասին նույնպես տեղեկացվում է դիսպետչերական ծառայությանը: Վերահսկման հարցում ջրմուղ-կոյուղու վարչությանն օգնում են նաև սանէպիդկայանի համապատասխան ծառայությունները: Նախկինում քլորը ստացվում էր Սումգայիթից և Վոլգոգրադից: Այսօր քլորի մատակարարը «Նաիրիտն» է: Վերջերս ԱՄՆ-ից օգնության կարգով ստացված քլորատոր կոչվող սարքերը, որոնք նաև դոզավորում են քլորի քանակը, բավականաչափ թեթևացրին վարչության հոգսերը:

Համակարգում ապահովված է օպերատիվ կապը Հայաստանի բոլոր շրջանների հետ: Հաճախակի ընդհատվող հեռախոսային կապին զուգահեռ գործում է լրացուցիչ էլեկտրասնուցմամբ ապահովված ռադիոկապ, որը նվազագույնի է հասցնում կախվածությունը հոսանքի անկանոն մատակարարումներից, հնարավորություն ընձեռում արագ արձագանքել տեղերից ստացված ահազանգերին:

ԼԻԼԻԹ ԳՈՂՈՍՅԱՆ
ԱՆՈՒՇ ՎԱԼՈՍՅԱՆ

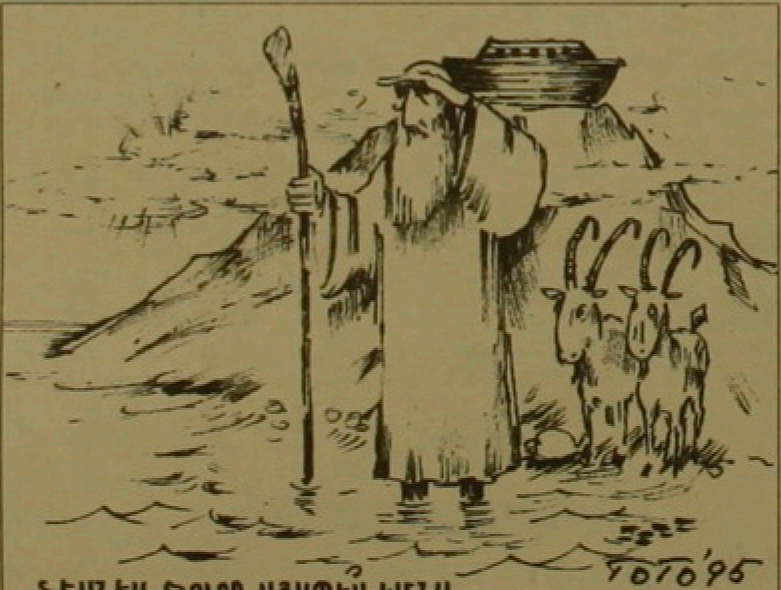

-ՏԵՍՆԵՍ ՋՈՒՐԸ ԱՅՍՊԵ՞Ս ԿՄՆԱ...

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ՇՐՋԱՆ

Ռուս-թուրքական պատերազմին առնչվող անեկդոտները չափազանցվա՞ծ են

«Արգումենտի ի Ֆակտի» շաբաթաթերթի այս տարվա 29-րդ համարում տպագրված Ս. Կոնդրաշովի «Հնարավո՞ր է արդյոք ռուս-թուրքական նոր պատերազմ» հոդվածի առթիվ թերթի 34-րդ համարում հրապարակվել է Մոսկվայում Թուրքիայի Հանրապետության դեսպանության մամուլի խորհրդական Խասաֆի Ալպայի արձագանքը: Նա գրում է.

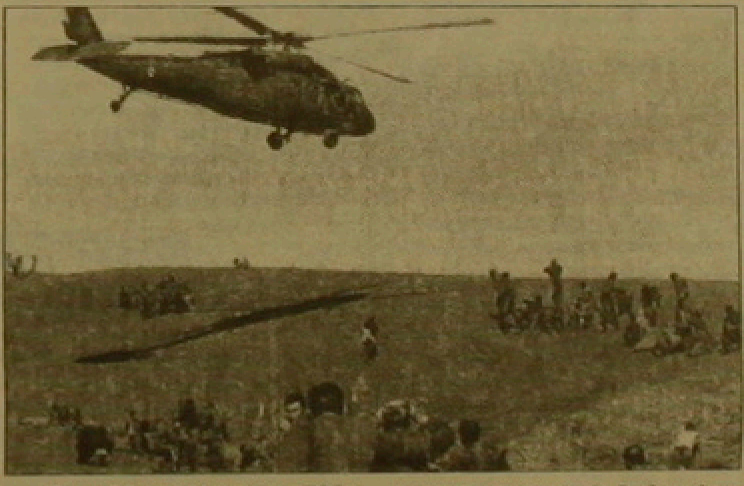

«Թեև հեղինակը վերնագրում հարցական նշան է դրել, հոդվածի տեքստից երևում է, որ նա կասկածներից չի տանջվում. պատերազմը միանգամայն հնարավոր է, իսկ ագրեսորը Թուրքիան է, ուրիշ ոչ ոք: Կոնդրաշովը չի վարանում համեմատել հիտլերյան Գերմանիայի հետ: Դրա հիմնական «ապացույցները» երկուսն են. Թուրքիայի տնտեսական հաջողությունները, որոնք նրան թույլ են տալիս ամրացնել իր պաշտպանունակությունը, և «անդրկովկասյան ծավալումը», որի տակ նկատի է առնվում այնտեղ «ստամբուլցի հրայրեոս թխահերների», այսինքն, լրտեսների թափանցումը:

Հետևելով այդ տրամաբանությանը, կարելի է պոտենցիալ ագրեսոր հայտարարել տնտեսական հաջողությունների հասած յուրաքանչյուր պետություն: Նման բան չի անցնի նույնիսկ ամենաարատ երևակայության տեր որևէ թուրք լրագրողի մտքով:

Թուրքիան ժողովրդավարական պետություն է, զարգացած խորհրդարանային համակարգով: Հենց վերջերս Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովն ընդունեց սահմանադրության ուղղումներ, որոնք զգալիորեն ընդլայնում են քաղաքացիների իրավունքներն ու ազատությունները: Մեր կառավարությունը չի կարող պատերազմ սկսել առանց բարձրագույն օրենսդիր մարմնի վճռության: Մեր խորհրդարանում չկան խելահեղներ, որոնք կփնտրեին Ռուսաստանի հետ պատերազմի օգտին այն ժամանակ, երբ մեր երկրների ղեկավարները խոսում են մշտապես զարգացող երկկողմ կապերի մասին:

Հավատացած եմ, որ Ռուսաստանում տարբեր պաշտոններով սա ամենի, թե երևույթին, նաև հոդվածի տողը չէ: Այլապես նա չէր չարչարվի չեչենական թեման, տարածելով հերյուրանքներ, թե Հյուսիսային Կիպրոսի Թուրքական Հանրապետության տարածքում իբր գործում է «չեչենական կառավարություն», իբր այնտեղ պատրաստվում են բացել չեչեն զոհերի հիվանդանոց և դիվերսանտների դպրոց, իսկ Դուդաևն ու Բասաևը հանգստանում են այնտեղ:

Միանգամայն պատասխանատվությամբ հայտարարում եմ, որ այդ բոլոր հնարանքներ են, որոնք հեղինակը չի ջանացել հիմնավորել իրական փաստերով: Հավաստիության համար նա վկայակոչում է այն փաստը, որ այդ ամենի մասին իմացել է «ամենաբարձր աշտարակի վրա» կանգնելով և Թուրքիայի գծով զինվորական մասնագետների լսելով: Բայց ուզում ենք հուսալ, որ նման «մասնագետները» չեն որոշում և չեն որոշի ռուս-թուրքական հարաբերությունների ապագան, և դրանց հիմնական ուղղությունը կլինի ռուս-թուրքական բարեկամության ու համագործակցության համակողմանի զարգացումն ու ամրապնդումը»:

«Արգումենտի ի Ֆակտիի» մեկնաբանությունը: Հարցական նշան դնելով մեր հեղինակի նյութի վերնագրում, մենք դրանով իսկ կասկած էինք հայտնել մեր երկրների առճակատման հնարավորության առնչությամբ, թեև Ռուսաստանցի մի շարք քաղաքական գործիչներ, այդ թվում նախագահության թեկնածուներ, մտահոգություն են արտահայտում Թուրքիայի զինված ուժերի կտրուկ հզորացման առիթով: Վերջին տվյալների համաձայն, տեղի է ունենում երկրի հյուսիս-արևելքում գտնվող 3-րդ դաշտային բանակի արագ վերազինում: Արևելյան Անատոլիայում խաղաղ ժամանակաշրջանում տեղաբաշխված են 20-ից ավելի բրիգադներ: Յուրաքանչյուրն ունի 60-ից ավելի տանկ և մոտ 100 հրանոթ: Չտեսնված տեմպերով աճում է թուրքական նավատորմը: Այսօր դրա կազմում կան 200-ից ավելի ռազմանավ և մոտ 100 ժամանակակից սուզանավ: Սա այն դեպքում, երբ անցյալ տարվա հուլիսի 1-ից Թուրքիան միակողմանիորեն փոխել է Բոսֆորի ու Դարդանելի նեղուցներով կատարվող նավարկության ռեժիմը, խախտելով 1936 թ.-ից նեղուցների իրավական ռեժիմը սահմանող միջազգային համաձայնագրի՝ Մոնտրեոյի միջազգագրի գործողությունը:

Հիմա «ստամբուլցի հրայրեոս թխահերների» մասին: Ինչպես հայտարարեց Ռուսաստանի ԱԳՆ լրատվության և մամուլի վարչության տնօրեն Գրիգորի Կարասինը, ՌԴ արտգործնախարարությունը կարծում է, որ Չեչնիայում Անվտանգության դաշնակցային ծառայության աշխատակիցների կողմից ձերբակալված, թուրքական հետախուզության օգտին աշխատած լրտես Իսհակ Քասաբի վերաբերյալ Անկարայի տված պարզաբանումները «համոզիչ և սպառիչ չեն»: Հավաստի են նաև, այսպես կոչված, Հյուսիսային Կիպրոսի Թուրքական Հանրապետության տարածքում Չեչնիայի ներկայացուցչության (և ոչ թե «կառավարության», ինչպես նշված է նամակում) վերաբերող տեղեկությունները: Այն գլխավորում է Դուդաևի կաբինետում տրանսպորտի նախկին նախարար Սաիդ Իբրահիմովը: Համաշխարհային և ռուսական մամուլում, այդ թվում՝ մեր թերթում, եղած հրապարակումներից հետո Դուդաևի վարչակարգի ներկայացուցիչները Հյուսիսային Կիպրոսի տարածքում համեստորեն սահմանափակում են իրենց գործունեությունը:

Անկասկած, Թուրքիան Ռուսաստանի թշնամին չէ: Սակայն այն տպավորությունն է ստեղծվում, որ հետզհետե նրանց շահերն առավել սրությամբ են բախվում, հատկապես Կովկասում: Բարեկամության համար միայն խոսքերը քիչ են: Փոխշահավետ համագործակցության հաստատմանն ուղղված կոնկրետ գործերի մասին մենք գրել ենք, գրում ենք և միշտ պատրաստ ենք գրել:

«ԱՐԳՈՒՄԵՆՏԻ Ի ՖԱԿՏԻ»

ԹԵՀՐԱՆ

«Իրանի նկատմամբ ԱՄՆ-ի տնտեսական շրջափակումը արդյունք չի տա»

Իրանի պարբերական մամուլը վերջին շրջանում շարունակ անդրադառնում է Ամերիկայի կողմից Իրանի առևտրատնտեսական արգելափակման քաղաքականության մեջ ԱՄՆ-ի կրած պարտությանը: Այդ մասին է արծարծվում նաև վերջերս պարսկական «Քեյհան» օրաթերթում տպագրված «Ամերիկա, Կուբա և Իրան» խորագրով հոդվածում: Հեղինակը Կուբա-Իրան համեմատության մեջ շեշտը դնելով երկու երկրների Ամերիկայի կողմից տնտեսական արգելափակման դեմ տարած հաղթանակի վրա, մեջբերումներ կատարելով ամերիկյան մամուլից, գրում է. «Վաշինգտոնի նահանգի դեմոկրատ ներկայացուցիչ Ջիմ Մաքդերմոթը ամերիկյան «Յունայթեդ պրես» գործակալությանը տված հայտարարության մեջ ասել է, թե 32 տարի անց բոլորի համար պարզ դարձավ, որ տնտեսական արգելքը Կուբայի դեմ ոչ մի արդյունք չտվեց: Ընդհակառակը, ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ Ամերիկան Հեռավոր Արևելքից շաքարեղեգ գնելու փոխարեն Կուբայից գնելու դեպքում տարեկան կարող էր տնտեսել 5-6 մլրդ դոլար:

Իր հերթին արգելքի վերացումով Կուբան 2 մլն դոլարի ամերիկյան ապրանք կգներ, որը նաև 30 հազար աշխատատեղ կբացեր ամերիկյան գործարարների համար, որը Ամերիկայի ցավոտ հարցերից մեկն է»:

Այնուհետև «Քեյհանի» հեղինակն անդրադառնալով ամերիկյան «Թայմին» Ֆիդել Կաստրոյի տված հարցազրույցին, գրում է. «Ամերիկյան խոստովանությունից երևում է, որ նրանք պարտություն են կրել իրենց քաղաքականության մեջ: Իսլամական Հանրապետությունն էլ, ինչպես Կուբան, նման պայմաններում է գտնվում և կարող է ստիպել Սպիտակ տանը ընդունել Իրանի հանդեպ վարած իր քաղաքականության պարտությունը:

Քլինթոնը ստորագրելով Իրանի նկատմամբ տնտեսական սահմանափակումը, շարունակում է հոդվածագիրը, նպատակ է հետապնդում տնտեսապես ծնկի բերել Իրանին: Վերջերս պարզվեց, որ կոնգրեսականները մի նախագիծ են ներկայացրել պառլամենտին, որով Իրանի հետ առևտրական գործարք կնքող ամեն մի օտարերկրյա կազմակերպություն կզրկվի ամերիկյան ֆիրմաների հետ գործարքներ կնքելուց:

Չնայած Իրանը ընդհանրություն չունի Կուբայի հեղափոխության հետ, սակայն ընդհանրություն ունի իմպերիալիզմին դիմակայելու քաղաքականությամբ: Իրանն էլ, Կուբայի նման, կարողանում է օգտվել իր գնայուն արտադրական միջոցներից, միջազգային կապերից: Թեհրանը հատուկ շրջահայացություն ցուցաբերելով, վաղ թե ուշ, կստիպի ամերիկյան համապատասխան ուժերին Իրանի հանդեպ ճշտելու իրենց դիրքորոշումը, քանի որ Վաշինգտոնի որոշ քաղաքական ու տնտեսական շրջանակներում արդեն լսվում են աններդաշնակ երգի ղողանջները», եզրափակում է հեղինակը:

Ս. Գ.

ԲԻՇՔԵԿ

Քարիմովն իրեն բավականին զորեղ ու ինքնիշխան է զգում

ԲԻՇՔԵԿ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Համընդհանուր ուշադրության առարկա է դարձել Բիշքեկում ընթացող թյուրքալեզու երկրների հանդիպման ժամանակ Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովի որդեգրած հատուկ դիրքորոշումը: Ինչպես հայտնի է, նա կտրականապես դեմ է արտահայտվել այս հանդիպմանը քաղաքական բնույթ տալուն և սպառնացել է բոյկոտել այն, եթե իր կարծիքը հաշվի չառնվի: Ինչպես հիշեցնում է «Ազատություն» ռադիոկայանի ռուսական ծառայությունը, Բիշքեկի հանդիպումը թյուրքալեզու երկրների ղեկավարների երրորդ գագաթաժողովն է: Թեև, առաջին անգամ են ի հայտ գալիս էթնիկապես իրար այդքան մոտ երկրներն իրարից բաժանող հակասությունները: Ամենայն հավանականությամբ ավարտին է մոտենում ԽՍՀՄ փլուզումից հետո ի հայտ եկած այն ժամանակաշրջանը, երբ խոսվում էր թյուրքալեզու երկրների միացյալ, այսպես կոչված, թուրքական մոդելով զարգացման գաղափարը: Ոչ այն պատճառով, որ այդ գաղափարը վատն է կամ այս երկրները հիասթափվել են: Պատճառն այլ է: Նախ, Թուրքիան իր ամենամեծ ցանկության դեպքում այսօր չի կարող տնտեսական հովանավոր դառնալ հետխորհրդային թյուրքալեզու տարածաշրջանի համար, իսկ թուրք առաջնորդների տարածաշրջանային գերտերության քաղաքական հավակնությունները, որ ամրագրված չեն տնտեսապես, սպառնում են վերածվել դատարկ խոսակցության: Բացի այդ, ակնհայտ է, որ Թուրքիան իր նոր դաշնակիցներից կախման մեջ է գտնվում ոչ պակաս, քան նրանք իրենից: Դրա վառ օրինակն է Թուրքիայի և Իրանի անզիջում պայքարը Կենտրոնական Ասիայից ու Ադրբեջանից ձգվող նավթամուղն իրենց տարածքով անցկացնելու համար: Չնայած վերջին իրադարձությունները, մասնավորապես խողովակաշարն անցկացնելու շուրջ ձեռք բերված թուրք-ղազախական պայմանավորվածությունները վկայում են թուրքական դիվանագիտության հաջողության մասին, այդուհանդերձ կարելի է արձանագրել, որ հետխորհրդային երկրների դերն այս տարածաշրջանում աճում է: Ամեն դեպքում այդ երկրներն այսօր իրենց ավելի վստահ են զգում, քան երկու տարի առաջ: Հենց սրանով է պայմանավորված Քարիմովի կտրուկ դեմարշը Բիշքեկում: Նախ կասկած հայտնելով թյուրքալեզու երկրների տնտեսական համագործակցության հեռանկարի շուրջ, նա այդ առթիվ հնչած բոլոր առաջարկներն անվանեց հախուռն, ապա սպառնաց լքել հանդիպումը, եթե այն քաղաքական բնույթ կրի: Քարիմովն իրեն բավականին զորեղ ու ինքնիշխան է զգում իր երկրի ներքին խնդիրների հանդեպ Թուրքիայի ցուցաբերած վերաբերմունքից դժգոհելու համար: Հայտնի է, որ մեկ ամիս առաջ Թանսու Չիլլերը ժամանեց Տաշքենդ՝ թուրք-ուզբեկական հարաբերություններում ծագած նոր հարցերը լուծելու համար: Հարցն այն է, որ Քարիմովը պահանջում էր, որպեսզի Թուրքիան դադարի ապաստան լինել ուզբեկ ընդդիմադիրների համար, սակայն այդպես էլ իր նպատակին չհասավ: Որպես պատասխան Քարիմովը Թուրքիայից հետ կանչեց այդ երկրում սովորող բոլոր ուզբեկ ուսանողներին: Միաժամանակ Բիշքեկում ի հայտ եկան նաև վաղուց հասունացած ուզբեկա-թուրքմենական հակասությունները: Պարզ է մի բան. Քարիմովն ապագայում էլ պահանջելու է ավելի ու ավելի շատ հաշվի նստել Ուզբեկստանի շահերի հետ:

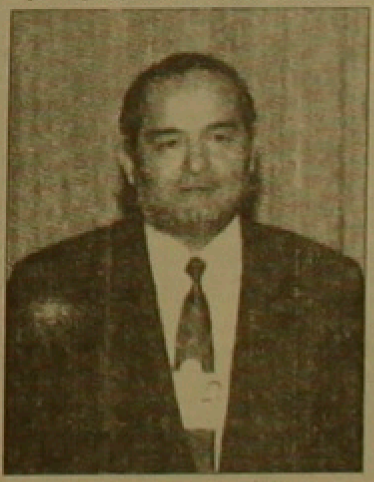

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ գաղթողների տոկոսը բարձրակետին է հասել

Անցյալ տարվա ընթացքում ԱՄՆ օտարերկրյա ծնունդ ունեցող բնակիչների թիվը կազմել է 8,7 տոկոս, որը II համաշխարհային պատերազմից ի վեր ամենաբարձրն է: Կատարված ուսումնասիրության տվյալներով, տոկոսը 1970-ից ի վեր կրկնապատկվել է և գաղթողների մեկ հինգերորդը ներս է մտել վերջին հինգ տարվա ընթացքում: Գաղթողների մեկ երրորդը ապրում է Կալիֆորնիայում:

Իրանի կապերն աֆրիկյան երկրների հետ

Իրանի ռադիոն հաղորդում է, որ օգոստոսի 29-ին ԻԻՀ-ի նախագահ Հաշեմի Ռաֆսանջանին ընդունեց Նիգերիայի փոխնախագահ Քաբիր Սուլեյմանին: Ռաֆսանջանին նշելով աֆրիկյան իսլամական երկրների հետ փոխհարաբերությունների զարգացումը, հայտնեց, որ Իրանն ունի նավթի և գազի արտադրության անհրաժեշտ հարուստ տեխնոլոգիա և պատրաստ է իր հնարավորություններն ու արժեքավոր փորձը տրամադրել աֆրիկյան երկրներին: Նույն օրը Հաշեմի Ռաֆսանջանին ընդունեց նաև Գվինեայի արտգործնախարար Քոզո Չեմանգիին: Վերջինս Ռաֆսանջանիին հանձնեց Գվինեայի նախագահի ուղերձը: Գվինեայի արտգործնախարարը հույս հայտնեց, որ Իրանը որպես իսլամական աշխարհի հզոր պետություն, կօգնի Կոնակրիում տեղի ունենալիք արտգործնախարարների իսլամական կոնֆերանսի 23-րդ համաժողովը պատշաճ կարգով կազմակերպելու և անցկացնելու համար:

Ս. Գ.

Թ. Չիլլերը մեղադրում է Արևմուտքին

30 ՕԳՈՍՏՈՍ, TRT: Վարչապետ Թ. Չիլլերը անդրադառնալով Բոսնիա-Հերցեգովինայում տեղի ունեցող վերջին իրադարձություններին, Անկարայում լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց. «Արևմուտքը անտարբերությամբ անտեսում է Բոսնիայի մահմեդական բնակչության նկատմամբ իրագործվող ցեղասպանությունը: Այլևս Արևմուտքին միայն մեղադրելով չպետք է բավարարվել: Արևմուտքը Բոսնիա-Հերցեգովինայում կատարվող ողբերգության համար համաշխարհային հանրության առջև պետք է պատասխան տա»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Վիլյամ Սարոյանը եւ կինոն

Այսօր լրանում է Սարոյանի ծննդյան 87-ամյակը

Վիլյամ Սարոյանի՝ կինոյի հետ ունեցած առնչությունների մասին գրվել է: Մասնավորապես Կալիֆորնիայի համալսարանի պրոֆեսոր Տիգրան Գույումջյանը մի շարք հոդված է տպագրել այդ մասին, իսկ 1981-ին Ֆրեզնոյում իր կազմակերպած Սարոյանին նվիրված փառատոնի շրջանակներում անց է կացրել «Վիլյամ Սարոյանի կինոփառատոնը», որի ընթացքում ներկայացվել են գրողի պիեսների մի շարք էկրանավորումներ: Ըստ Գույումջյանի՝ Սարոյանի երկերի հիման վրա եւ նրա մասին նկարահանվել է (1981-ի տվյալն է) 20 շարժանկար: Սարոյանի անունը տեղ է գտել Էֆրաիմ Քացի «Ֆիլմ հանրագիտարանում» (1994, Նյու Յորք, էջ 1201), որտեղ հեղինակը իրավամբ նկատել է, որ գրողի երկերի էկրանավորումները սովորաբար կորցնում են «կառուցվածքը, ձեւը եւ դինամիզմը»: Ինչ խոսք, «Սարոյանը եւ կինոն» ուշագրավ թեմա է. այս հոդվածում փորձել ենք ամբողջացնել կինոաշխարհի եւ կինոարվեստի հետ Սարոյանի ունեցած բազմազան կապերը...

Դեռեւս 1936-ին Սարոյանը մի շարք սցենար է գրել հոլիվուդյան «Քոլամբիա» եւ «Փարամաունթ» ստուդիաների համար: Մոտիկից կապված լինելով թատրոնին 1939-ին Բրոդվեյի Գիլդ թատրոնում Սարոյանը խաղացել է իր «Ձեր կյանքի ժամերը» պիեսի բեմադրության մեջ Էդի Դաուլինգի եւ Ջին Քելլիի հետ: Արդեն այս շրջանում գրված տարբեր պատմվածքներում Սարոյանն անդրադարձել է կինոյին, գրել է նաեւ «Կինոարվեստի դերը» հոդվածը: Նա մտերիմ է եղել մի շարք կինոգործիչների հետ: Գրողի կինը՝ Քարոլ Մարկուսը, դերասանուհի էր եւ Ունա Օ'Նիլի՝ ապագա տիկին Չապլինի մտերմուհին: Ի դեպ, հայաստանյան մի զրույցի ժամանակ Սարոյանը նշել է, որ Չապլինն իր միջոցով է ծանոթացել Ունայի հետ, չնայած մեծ կինոկատակերգուն իր ինքնակենսագրության մեջ նման փաստ չի նշում: Հետաքրքիր փաստ է, որ Սարոյանը եւ Չապլինը 1950-ին մտադիր են եղել համատեղ ֆիլմ նկարահանել: Կնոջից բաժանվելուց հետո Սարոյանը որոշ ժամանակ սիրային կապի մեջ է եղել նշանավոր կինոդերասանուհիներ Շելի Ուինթերսի եւ Մերիլին Մոնրոյի հետ («Ասկէ եօթը տարի առաջ, Մերիլին Մոնրոյի անբաժան ընկերակիցը վեց ամսուն համար Ուիլիամ Սարոյեանն էր», 1962-ին գրել է սփյուռքահայ մամուլը):

Սարոյանի զավակներն էլ հեռու չեն եղել կինոաշխարհից. որդին՝ Արամը, գրել է կինոսցենարներ, իսկ դուստրը՝ Լյուսին, նկարահանվել է տասնյակ շարժապատկերներում:

1942-ին Վիլյամ Սարոյանը գրել է «Մարդկային կատակերգություն» սցենարը (որը հետագայում դարձավ իր նշանավոր վեպի հիմքը) եւ այն անձամբ նկարահանելու առաջարկն արել «Մետրո-Գոլդվին-Մեյեր» կինոստուդիայի տնօրեններից Լուիս Բ. Մեյերին: Վերջինս կասկած է հայտնել, որ կինոյում անփորձ գրողը կարող է նման գործ իրականացնել: Ապացուցելու համար բեմադրիչի իր կարողությունը Սարոյանը 3 օրում նկարահանել է «Լավ գործը» ֆիլմը՝ ըստ իր «Խեղճերը» պատմվածքի: 11 րոպե տեւողությամբ այդ կինոնկարը մի շարք մրցանակ է շահել: Կինոբեմադրիչ Վիկտոր Ֆլեմինգն այն անվանել է «հրաշալի փոքրիկ ֆիլմ»: Հատկանշական է, որ ֆիլմում առկա է Ամերիկա նոր ժամանած հայի կերպար (դերակատար Եղիշե Հարոր), որը հայերեն է խոսում եւ ուզում է գնել իր երկրի բարձ բզից:

Մեյերը չթույլատրեց Սարոյանին նկարահանել «Մարդկային կատակերգությունը»: 1943-ին այն իրագործեց Քլարենս Բրաունը Հաուարդ Էսթրաբի սցենարով (դերակատարներ Միքի Ռունի, Ֆրենկ Մորգան, Ջեյմս Քրեգ, Մարշա Հանթ, Ջեք Ջենկինս, Ֆեյ Բեյնթըր): «Մարդկային կատակերգություն» վեպը յուրօրինակ մտածելակերպի տեր բեմադրիչի համար կարող էր հիանալի նյութ դառնալ. հիշենք սփյուռքահայ հոդվածագիրներից մեկի այն հետաքրքիր դիտարկումը, թե որ «Այս վէպը կը բացուի Պերկմանեան դասական շարժապատկերի մը պէս» («Շիրակ», 1988, թ. 8, էջ 7): Սակայն Բրաունի ֆիլմի արժեքները նվազ են: «Լավագույնը, որ կարելի է ասել այս աշխատանքի մասին այն է, որ փորձել են «հավատարիմ» մնալ Սարոյանին» (Ջեյմս Էյջը): «Գաղափարների ազնվությունն ու պարզությունը վեր են ածվում է-ժանագին հավակնոտության» (Բոսլի Քրոութեր): Խորհրդային կինոմենեջմենտն էլ նշում է, որ ֆիլմում տեղ են գտել Սարոյանի հետ կապ չունեցող երկու դրվագ՝ Սփենգլերի եւ Հոմերի այցերն իրենց սիրած աղջիկներին, որոնք թեեւ բարձր խավից են, սակայն հարգում եւ ընդունում են վերջիններիս սոցիալական դիրքը: «Այս տեսարանները կեղծ են եւ ծայրաստիճան խաղըր-մեղըր: Ֆիլմի հեղինակները ճգնում են ստեղծել «ամերիկանիզմի հանրագիտարան», ամերիկյան աշխարհայացքի մի տեսակ վիպականացված հասարակական-քաղաքական կոդեքս» (տես Ե. Կարցեւա, «Թողարկված է Հոլիվուդում», Մոսկվա, 1964):

Ինքը Սարոյանը, ժխտական վերաբերմունք ուներ այս էկրանացման հանդեպ: Կարիկ Պասմաճյանի հետ ունեցած հարցազրույցում նա նշել է. «Այս ամերիկացիները դերասան լինել էլ չեն կարող: «Մարդկային կատակերգություն» ֆիլմն անտանելի էր: Ես բանակում էի այն ժամանակ եւ ուզում էի դատ բացել «Մետրո-Գոլդվին Մեյերի» դեմ»: Ի դեպ, հետագայում Սարոյանը գրել եւ բեմադրել է «Հեռացիր, ծերուկ» զավեշտախաղը, որտեղ երգիծաբար ներկայացված է Լուիս Մեյերը:

1948-ին բեմադրիչ Հ. Փոթթերը նկարահանել է Սարոյանի «Քո կյանքի ժամերը» Ջեյմս Քեգնիի, Ուիլյամ Բենդիքսի, Ուեյն Մորիսի, Ջին Ռեգնիի եւ Գեյլ Փեյջի մասնակցությամբ: Հաջորդ 1949 թվականին Ջեյմս Ռեյը լիազորվել է նկարահանել 40 ռոպեանոց «Հեյ, ով կա այդտեղ» ֆիլմը: Պրոդյուսեր Հանթինգթոն Հարթֆորդը մտադիր էր այդ գործով աստղ դարձնել կնոջը՝ դերասանուհի Մարջորի Սթիլին: Այս կապակցությամբ կինոգետ Ջոն Ռասել Թեյլորը գրել է. «Կինոնկարը, որն այդ ժամանակ տեսողաբար վերադարձել էր ֆրանսիական ոճին, լավ է ընդունվել քննադատական դիտման ժամանակ, բայց ակնհայտորեն չարդարացնելով պրոդյուսերի հույսերը իր կնոջ աստղ լինելու հարցով, երբեք չի ցուցադրվել»:

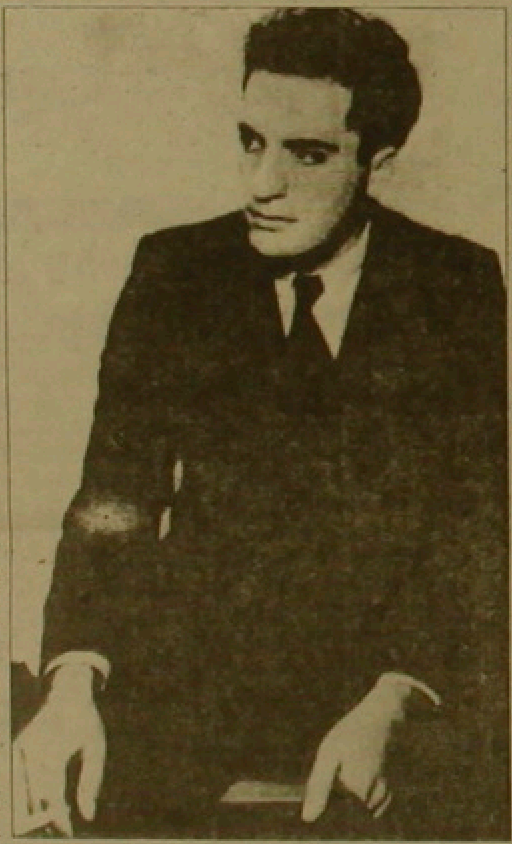

Տեսնելով, որ բեմադրիչներն իր երկերին չեն անդրադառնում, Սարոյանը սկսել է անձամբ նկարահանելու փորձեր անել: «Սարոյեան կը ծրագրէ միայն 100 հազար տոլար ծախսելով ֆիլմ մը պատրաստել: Ինք պիտի ըլլայ փիլմը գրողը, բեմադրիչը, ինչպէս նաեւ պատրաստութեան ընդհանուր վերահսկիչը», 1950-ին գրել է Բեյրութի «Զարթօնք»-ը: Հավանաբար նկատի է առնված «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսը, որտեղ Ջոնիի հայ տատի դերում Սարոյանը նախատեսել է 89-ամյա ամերիկուհի Ռեյնոլդսին, որը սկսել է հայերեն դասեր առնել: (Այս պիեսը մի անհաջող էկրանացում ունեցավ «Հայֆիլմում»): 1952-ին գրվել է, որ Սարոյանը Քինգ Վիդորի հետ մտադիր է նկարահանել իր «Տղաս» պատերգությունը, ինչպես նաեւ գրել Գանդիի մասին ֆիլմի սցենարը: 1963-ին մամուլում հիշատակվեց, թե շուտով նկարահանվելու է «Վեսլի Ջեքսոնի արկածները» Թերենս Սթամփի գլխավոր դերակատարմամբ: Նույն թվականին էլ նշվեց, որ Սարոյանը Ռուբեն Մամուլյանի հետ մտադրվել է համատեղ ֆիլմ նկարահանել հայկական թեմայով կամ Հայաստանի մասին: Ցավոք, նշվածներից ոչ մեկն էլ չի իրականացել: 1971-ին «Հայրիկ, դու խենթ ես» վեպի գլուխներից մեկը վերածվել է կինոֆիլմի, իսկ 1992-ին Սարոյանի եղբորորդին Հենք Սարոյանը նկարահանել է նրա «Մադաղանոսի այգին» պատմվածքը: Նույն թվականին ստեղծվել է Փոլ Քալինյանի «Ուիլյամ Սարոյան մարդը եւ գրողը» հարուստ փաստագրական ժապավենը...

«Գիտե՞ս, ես շատ լավ կրնամ բեմադրել... Կարող եմ ֆիլմ մը ընել հոս: Դեմքեր, քարեր, դեմքեր-քարեր... երեխայի դեմք, Վիկտոր Համբարձումյանի դեմք, գյուղացիի դեմք... Քարեր... նաեւ խայտեր կուզեմ նկարել... Այո, շատ լավ ֆիլմ կրնամ ընել...»:

Հայաստանում ունեցած այս խոստովանությունը վկայում է Սարոյանի բացառիկ կինոզգացողության մասին... Կան գրողներ, որոնց երկերն էկրանից չեն հնչում: Վստահաբար Սարոյանն էլ նրանցից է. երբ նա անձամբ զբաղվեր շարժանկարով կինոարվեստն անկասկած կունենար մի ինքնատիպ վարպետ եւս...

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

ԱՄՆ-ում ապրելու հեռանկարը թաքուն նպատակներ է ծնում

«Եղեգն» պարախմբի 4 անդամներ Հայաստան չվերադարձան

Երեւանի էլեկտրաշարժիչների արտադրական միավորման «Եղեգն» պարախումբը վերջերս մեկ ամսով ԱՄՆ-ում էր եւ մասնակցում էր Յուտայի (Սփրինգվիլ) եւ Հյուսիսային Կարոլինայի (Վեյնսվիլ) նահանգներում ֆոլկլորային պարարվեստի միջազգային փառատոնին: Փառատոնում Հայաստանն ընդգրկելը ձեռնարկել էին Արտասահմանյան երկրների հետ բարեկամության եւ մշակութային կապի հայկական ընկերություն հաճախող Յուտայի նահանգի բնակիչները: Իսկ ԱՄՆ մեկնած պատվիրակությունը ղեկավարել է ընկերության համանախագահ Լավրենտի Բարսեղյանը: «Եղեգնը» երկու փառատոներում էլ հաջող ելույթներ է ունեցել, իսկ Ջունալասկա քաղաքում 13 մասնակիցներից որպես պատիվ նրան է վստահված եղել եզրափակել փառատոնը: Սփրինգվիլի փառատոնին Հայաստանն առաջին անգամ էր ներկայանում. 94-ի հրավերին ֆինանսական միջոցների պակասի պատճառով չկարողացան արձագանքել: Այս տարի ծախսերը հոգացել են Սփրինգվիլի փառատոնի կազմակերպիչները եւ Հայաստանում երկրաշարժից հետո հիմնված շինանյութերի արտադրության ամերիկյան մի կազմակերպություն: 29 հոգուց բաղկացած խմբից Հայաստան վերադարձան 25-ը: ԱՄՆ մեկնելու լուրը երկու տարի առաջ արդեն հայտնի էր եւ խմբում փոփոխություններ եղան. «Հայաստան» պարախմբից «Եղեգն» տեղափոխվեց Լուսինե Յուզբաշյանը, իսկ Համիկ Բանգոյանը, որ տարիներ առաջ էր դուրս եկել նույն «Եղեգնից», վերադարձավ պարախումբ: Պարախմբի անդամներ Լուսինե Յուզբաշյանի քույրը՝ Լիլիթը եւ նրա ամուսին Սուրեն Բաղդասարյանը, նաեւ՝ վերոհիշյալ թվարկված անդամները Հայաստան չվերադարձան: «Երբ ընդառաջեի տարբեր՝ հանգստյան օրերին Լոս Անջելես մեկնելու խնդրանքին, խմբի կեսը երեւի չէր վերադառնա: 13 երկրներից ժամանած 300 մասնակիցներից դժվար որեւէ մեկը ցանկություն ունենար մնալ: Յուտայում ապրող հայերը նահանգի խիստ կենցաղավարությանը չէին հաշտվում, բայց եւ մնում էին»: Հոգեբանորեն ճնշված լինելու դատապարտվածությունը սակայն, ինչպես ներկայացրեց պրն. Բարսեղյանը, խոչընդոտ չեղավ ԱՄՆ-ում ապրելու խմբի 4 անդամների հաստատակամությանը: Պարախմբի անդամներն էլ ինչ-որ տեղ վիրավորված էին, որովհետեւ գաղտնիության հողն իրենց համար էլ ծածկված էր մնացել: Ինչ վերաբերում է պրն. Բարսեղյանին, նա խիստ վիրավորված է հատկապես այն փաստից, որ ԱՄՆ-ում ապրելու երազանքն իրենց միջոցով են իրականացրել: «Նրանց փոխարեն կարող էին ուրիշները գնալ, սովորել, վերադառնալ: Ամերիկյան կողմը, որ 40 հազար դոլլար էր ծախսել, մինչեւ մեկնելն անընդհատ հարցնում էր՝ հնարավո՞ր է որեւէ մեկը մնա»: Անհանգստանալու պատճառը (ինչի մեջ եւ կարող են մեղադրվել) թերեւս մեկն է. ֆինանսական օգնությունը նպաստում է ոչ թե մշակութային ձեռնարկին, այլ ԱՄՆ տեղափոխվելուն: Իսկ պրն. Բարսեղյանի վիրավորվածությունն երեւի կրկնակի է. անցյալ տարի «Բրավո Արմենիա» փառատոնի «միջոցով» ԱՄՆ-ում ապաստանած «Բարեկամություն» պարախումբը ինքն է ստեղծել:

Ա. Հ.

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

Մայքլ Ջեկսոնը ողբում է, սակայն՝ փող վերցնում

«Ես լաց էի լինում, այնպես էի ողբում դրա համար, Փոլ» հեծծում էր լսափողի մեջ Մայքլ Ջեկսոնը: Հեծծում էր եւ... խնդրում: Գործարքը գործարք է: 53 մլն դոլլարով Ջեկսոնը գնեց ATV ընկերությունը եւ նրա հետ այն բոլոր երգերի իրավունքը, որոնք ստեղծվել են Փոլ Մաքքարթնիի եւ Ջոն Լեննոնի տաղանդով: Նա անգամ չտեղեկացրեց Փոլին այդ մասին: Գնեց, եւ վերջ: Ամեն անգամ, երբ կատարվում են «բիթլզների» երգերը՝ լինի դա համերգում, հեռուստատեսությամբ կամ ռադիոյով, փողը հոսում է Ջեկսոնի գրպանը:

Նրանք բարեկամներ էին՝ Փոլն ու Մայքլը: Միասին երկու երգ են գրել, տեսաժապավեն են նկարահանել: Ընկերասիրության դրսեւորման պահին Փոլը Մայքլին մի օր հուշեց մուտք գործել «երաժշտական հրատարակչական աշխարհ»: Ջեկսոնն ամբողջովին գնեց լավագույն բիթլզյան մեղեդիները: Դա տասը տարի առաջ էր: Սակայն դատելով «Մաքքարթնին երեկ եւ այսօր» Փոլի վերջերս լույս տեսած նոր կենսագրությունից, նախկին բիթլը մինչեւ այժմ չի կարող ներել հիծեծագող Ջեկսոնի դավաճանությունը: Բազմիցս փորձել է խոսել նրա հետ, մասնավորապես այն մասին, որ բիթլզյան «հիթերը» հաճախ օգտագործվում են իրեն նսեմացնող ֆոն՝ կոկա-կոլայի գովազդելու համար: Սակայն Փոլը այդպես էլ չստացավ Մայքլին գրված մի շարք նամակների պատասխանը: Բայց Փոլը դեռեւս չի հանձնվում: «Այս երգերը ինձ համար ասես իմ զավակները լինեն», ասում է նա:

Հատկապես այն երգը, որը համարվում է բոլոր ժամանակների եւ ժողովուրդների ամենակատարյալ «հիթը»: «Երեկը», որը Մաքքարթնին ձայնագրել է 65-ի ամռանը, կատարել են մոտ 2500 երգիչներ: Երգի գործիքային տարբերակներն անհամար են: Մաքքարթնիի նոր կենսագրությունից մի դրվագ է պարզվում, որ առաջներում չի հիշատակվել: Թեեւ մեղեդին ծնունդ էր առել միանգամայն հանկարծակի երազում, երգի խոսքերը Փոլը երկնել է մոտ կես տարի շարունակ: Դրա համար էլ այս երգը [illegible] կի անցյալում ստեղծված մյուս երգերից: «Երեկը» Փոլի մոր մասին է: «Երբ գրում էի տեքստը, հիշում է նա, հավանաբար չէի էլ գիտակցում, որ դա իմ ուշացած արձագանքն է մորս մահվանը: Մայրը մահացավ, երբ Փոլը 14 տարեկան էր, իսկ «Երեկը» լույս աշխարհ եկավ, երբ նա արդեն 23 տարեկան էր:

Daily Mail—«ԻԶՎԵՍՏԻԱ», 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1995 Թ.

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Լեննարտ Յոհանսոն. «Ուրախ եմ Հայաստանում գտնվելու համար»

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ. Երեկ կեսօրին Երեւան ժամանեց ՈՒԵՖԱ-ի 5 հոգուց բաղկացած պատվիրակությունը, ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիաների միության նախագահ Լեննարտ Յոհանսոնի գլխավորությամբ: Պատվիրակության մեջ էին նաեւ ՈՒԵՖԱ-ի գլխավոր քարտուղար Գերհարդ Այգները, ՈՒԵՖԱ-ի երիտասարդական կոմիտեի նախագահ եւ գործկոմի անդամ Պիեռ Օժոպը, Արեւելյան Եվրոպայի երկրների օժանդակության բյուրոյի նախագահ Էրիխ Էյլեն եւ ՈՒԵՖԱ-ի նախագահի կցորդ Ռուդդի Ռոտենբյուլերը: Ֆուտբոլային պատվավոր հյուրերին աղ ու հացով դիմավորեցին «Զվարթնոց» օդանավակայանում: Դիմավորողների թվում էին ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Արմենակ Սարգսյանը, ֆեդերացիայի աշխատակիցներ, լրատվության միջոցների եւ հեռուստատեսության մեծաթիվ լրագրողներ ու մեկնաբաններ:

Հենց օդանավակայանում պատասխանելով լրագրողների հարցերին Լեննարտ Յոհանսոնն ասաց. «Մենք Հայաստան ենք եկել մոտիկից ծանոթանալու ձեր հանրապետության ֆուտբոլի զարգացման հեռանկարին եւ անհրաժեշտ օգնություն ցույց տալու նպատակով: Այդ օգնությունը ոչ միայն ֆինանսական է, այլ նաեւ պարունակում է հաղորդակցության եւ շփումների բարելավման հետ կապված տեխնիկական վերապատրաստողական աշխատանքներ (մարզիչներ, հետախուզային կադրեր եւ այլն): Օգնության մեջ է մտնում նաեւ տեղական հայկական ֆուտբոլի զարգացման ծրագրերի օժանդակումը, որպեսզի Հայաստանի ներկայացուցիչները, լինեն դրանք մրցավարներ, տեսուչներ, երիտասարդական եւ մանկապատանեկան թիմեր, հնարավորություն ունենան մասնակցել բոլոր ֆուտբոլային մրցումներին եւ միջոցառումներին, որոնք կազմակերպվում է ՈՒԵՖԱ-ն: Մենք ուզում ենք համոզվել, դուք ուրա՞խ եք մեր համագործակցությունից եւ ցանկությունից ունե՞ք փոխել այդ համագործակցության հետագա զարգացման եւ աշխատանքների կազմակերպման համար: Իմ պարտականությունների մեջ է մտնում լինել ՈՒԵՖԱ-ի անդամ բոլոր երկրներում: Իսկ ՈՒԵՖԱ-ին անդամագրված է 49 երկիր: Չնայած Հայաստանը շատ հեռու է, եւ այստեղ գալն էլ ծանր է, սակայն ուրախ եմ, որ գտնվում եմ ձեր երկրում»:

Լեննարտ Յոհանսոնը (կենտրոնում) «Հրազդան» մարզադաշտում

ՈՒԵՖԱ-ի նախագահը եւ իրեն ուղեկցող անձինք Երեւան ժամանեցին Վրաստանից: Նրանք մինչ այդ մեկօրյա այց էին կատարել նաեւ Ադրբեջան: Երեկ Լեննարտ Յոհանսոնը եւ ՈՒԵՖԱ-ի պատվիրակության մյուս անդամները եղան Երեւանի վերակառուցվող «Հանրապետական» մարզադաշտում, ֆուտբոլի մասնագիտացված դպրոցում, «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում: Իսկ երեկոյան ՈՒԵՖԱ-ի նախագահին ընդունեց Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Այսօր, ժամը 10-ին Լեննարտ Յոհանսոնին կընդունի նաեւ հանրապետության վարչապետը` Հրանտ Բագրատյանը: «Արմենիա» հյուրանոցում կայանալիք մամուլի կոնֆերանսից հետո այսօր կեսօրին պատվիրակությունը կմեկնի Հայաստանից:

ՈՒԵՖԱ-ի նախագահ Լեննարտ Յոհանսոնի եւ Եվրոպայի ֆուտբոլային մյուս այրերի այցելությունը Հայաստան մեծ իրադարձություն է մեր ֆուտբոլային կյանքում եւ կասկած լինել չի կարող, որ այն կնպաստի ամենասիրված մարզաձեւը հանրապետությունում ինչպես հարկն է զարգացնելու եւ միջազգային մրցասպարեզներում արժանապատիվ ներկայացնելու համար:

ԿՈՊԵՆՀԱԳԵՆ

Բռնցքամարտիկները լրջորեն են տրամադրված

Հայաստանի բռնցքամարտիկների, ինչպես նաեւ նրանց բոլոր «գործընկերների» համար Ատլանտայի օլիմպիադայի ուղեգիր ձեռք բերելու համար մնացել է փաստորեն մեկ հնարավորություն` հաջող ելույթ ունենալ Կոպենհագենում կայանալիք Եվրոպայի առաջնությունում:

Բռնցքամարտի Հայաստանի պետական մարզիչ Լեւոն Հովհաննիսյանը Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ երկրի լավագույն մարզիկներ Նշան Մունչյանին, Լեռնիկ Պապյանին, Մեխակ Ղազարյանին ընթացիկ տարվա մրցումներում շատ են խանգարել լուրջ վնասվածքները: Այժմ նրանք ապաքինվել են եւ պատրաստ են լավագույնս հանդես գալու ռինգում:

Առայժմ դժվար է ստույգ ասել` կհաջողվի՞, արդյոք, հայ բռնցքամարտիկներին մինչեւ Եվրոպայի առաջնությունը մասնակցել այլ միջազգային մրցումների: Իսկ դա խիստ անհրաժեշտ է լավ մարզավիճակ ձեռք բերելու համար: Չնայած դրան, մեր բռնցքամարտիկները լրջորեն են տրամադրված:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՍՈՖԻԱ

Սամբիստներն սկսեցին մրցավեճը

Օգոստոսի 30-ին Բուլղարիայի մայրաքաղաք Սոֆիայում մեկնարկեց սամբոյի աշխարհի հերթական առաջնությունը` մեծահասակների, երիտասարդների եւ պատանիների խմբերում: Առաջնությանը մասնակցում են նաեւ Հայաստանի մարզիկները: Մեր պատվիրակության կազմում ընդգրկված են աշխարհի բազմակի չեմպիոն Հովիկ Մանուկյանը, աշխարհի երիտասարդների չեմպիոն Վահրամ Մելիքյանը եւ մեդալ նվաճելու իրական հնարավորություն ունեցող այլ մարզիկներ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Գուլիտը` պաշտպան

Մեկնաբանելով հանրահայտ հոլանդացի ֆուտբոլիստ Ռուուդ Գուլիտի Իտալիայից Անգլիա տեղափոխվելը, բրիտանական մամուլը նշում է, որ Լոնդոնի «Չելսի» ակումբը նրա համար վճարել է 1,8 միլիոն ֆունտ ստեռլինգ (2,88 մլն. դոլլար), որը մեծ գումար չէ նման կարգի խաղացողի համար: Գուլիտը, Միլանի հանրաճանաչ «Կոռյերե դելլո սպորտ» մարզական լրագրին տված հարցազրույցում ասել է, որ ինքը թեեւ արդեն նախկին Գուլիտը չէ, բայց, այնուամենայնիվ, դեռ կարող է լավ ֆուտբոլ խաղալ, մանավանդ, որ Անգլիայի առաջնությունը լուրջ փորձություն է ցանկացած ֆուտբոլիստի համար: Ի տարբերություն Իտալիայում անցկացրած տարիների, որտեղ հանդես էր գալիս որպես հարձակվող, անգլիական մարզասերները կտեսնեն նոր` պաշտպան Գուլիտին, ավելացրել է նա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Թեթեւ ատլետիկայի ապագան երաժշտության հետ է կապված

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

Կարելի՞ է արդյոք երաժշտությունն ու սպորտը «ամուսնացնել» իրար հետ: Այս հարցին ժամանակ առ ժամանակ պատասխանում են թեթեւ ատլետիկայի մի շարք մրցաշարեր կազմակերպողները: Այսպես, Սոպոտի (Լեհաստան) փակ մարզահամալիրում կազմակերպվեց թեթեւ ատլետիկայի միջազգային մրցաշար, որ մարզիկ-մարզուհիները ելույթ էին ունենում հանրահայտ երգիչների երգերի եւ երաժշտության ուղեկցությամբ, որը սփռվում էր ամբողջ մարզադաշտում: Ժողովուրդը ցնծությամբ երգելով եւ ծափահարելով լրացուցիչ լիցք էր հաղորդում չեմպիոններին: Սոպոտում կուբացի բարձրացատկորդ, աշխարհի ռեկորդակիր Խավիեր Սոտոմայորը ցույց տվեց 236 սմ արդյունք: 3 ժամ շարունակ լեփ մարզասերները վայելեցին մարզական շոու-մրցաշարը, որին հետեւում էին նաեւ բազմահազար հեռուստադիտողներ: Մրցաշարը կազմակերպել էր մի ֆիրմա, որը դրա համար ծախսել էր 300 հազար դոլլար, բայց միաժամանակ օգտագործելով գովազդներ: Առաջին մրցաշարը, որը կազմակերպվել էր երաժշտության ուղեկցությամբ, տեղի է ունեցել 1970 թ. Պրահայում, շնորհիվ լրագրող, փաստաբան Վան Պոպերի: 1977-ին արեւելագերմանացիները նույնն արեցին Արնստադ քաղաքում: Արդյունքները գոհացուցիչ էին: 1988 թ.-ին նման երաժշտական-մարզական մրցաշարում Կառլո Տրայնեհարդը ոգեւորված հաղթահարեց 242 սմ բարձրությունը, սահմանելով աշխարհի ռեկորդ: Նման մրցաշարում ձողացատկի աշխարհի 35 ռեկորդների հեղինակ Սերգեյ Բուբկան ցույց տվեց 613 սմ արդյունք: Այս ամենը փաստում են, որ երաժշտությունը նպաստում է բարձր արդյունքներին: Թեթեւ ատլետիկայի միջազգային ֆեդերացիան պաշտոնապես հաստատում է նման մրցաշարերում արձանագրված ռեկորդները: Իրար ետեւից մարզա-երաժշտական մրցաշարեր են կազմակերպվում Ֆրանկֆուրտում, Բեռլինում, Վուպերտալում եւ այլուր: Այս ամենը փաստում են, որ սպորտի ապագան շոու-բիզնեսին է պատկանում, ի շահ սպորտի եւ կազմակերպիչների բանկային հաշիվների:

ՃԱԿԱՏԱԳԻՐ

Անմեղ բանտարկյալը

1975 թ. ամերիկացի հանրահայտ երգիչ Բոբ Դիլանը «Հարիքեյն» երգը, որը հետագայում մեծ ժողովրդականություն էր ստացել, նվիրել էր միջին քաշի բռնցքամարտիկ Ռուբեն Քարտերին: Վերջերս Լաս Վեգասի Casino-Hotel հյուրանոցում կազմակերպված հանդեսի ժամանակ պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի ֆեդերացիայի (WBC) նախագահ մեքսիկացի Խոսե Սուլայմանը իր անունից աշխարհի չեմպիոնի գոտի նվիրեց Ռուբեն Քարտերին: Բախտի բազառնիկ արկածախնդրության պատճառով տաղանդավոր բռնցքամարտիկ Ռուբեն Քարտերը ռինգում չէր կարողացել նվաճել աշխարհի չեմպիոնի գոտին. «Ես բազմիցս երազել եմ աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճել ռինգում, բայց ես այդ պատվին արժանացա մի հանդեսի ժամանակ եւ առանց քրտինք թափելու: Երբ այս գոտին ռինգում ստանայի, այսչափ ուրախ չպետք է լինեի, ինչպես այսօր», հայտարարեց 50-ամյա Ռուբեն Քարտերը: Քարտերը առանց տիտղոսի աշխարհի ամենալավ բռնցքամարտիկն էր, երբ 1966 թ. հունիսի 17-ին իր ընկերոջ Ջոն Արտիսի հետ ձերբակալեցին Պետերսոն քաղաքի մի արձարանում երեք անձանց սպանության մեղադրանքով: Ամբաստանյալները պահանջեցին իրենց ազատ արձակել, քանի որ հանցագործության ժամանակ այլ վայրում էին գտնվում: Բայց դատարանը նրանց խոսքերին չհավատաց եւ դատապարտեց ցմահ բանտարկության: «Դատավարությունից հետո էլ վստահ էի, որ շուտով ինձ կազատեն, բայց այդ հույսն էլ կորցրեցի, որովհետեւ ձախ աչքս կորցրել էի բանտում սանիտարական եւ բժշկական վատ պայմանների պատճառով: Այն ժամանակ ես հասկացա, որ այլեւս չեմ կարողանա ռինգ դուրս գալ եւ երբեք աշխարհի չեմպիոն չեմ լինի», Լաս Վեգասում հայտարարեց Ռուբեն Քարտերը: Քսան տարվա ազատազրկությունից հետո, 1986 թ. Ամերիկայի կառավարությունը ներում շնորհեց Քարտերին: Հաստատվելով Տորոնտոյում, Քարտերն իր կնոջ հետ գրեց «16-րդ ռինգը» վերնագրով մի գիրք, նվիրված իր կյանքին: «Ձեր գրքում գրում եք, որ աշխարհի թիվ 1 բռնցքամարտիկից դարձաք թիվ 45472 բանտարկյալ, բայց այս երեկո թիվ 45472-ից կրկին անցնում եք թիվ 1-ին եւ ստանում եք աշխարհի թիվ 1 բռնցքամարտիկի գոտին, որը դուք շահեցիք կյանքի համար պայքարի ժամանակ», հայտարարեց WBC ֆեդերացիայի նախագահը: Այս բացառիկ երեկոյին ներկա էր նաեւ պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի միջին քաշի աշխարհի նախկին չեմպիոն, 56-ամյա Էմիլ Գրիֆիթը: Դա նրա առաջին երեւալն էր հասարակության մեջ, երբ Նյու Յորքի դիսկոտեկներից մեկում լրջորեն վիրավորվել էր: Էմիլ Գրիֆիթը ոչ մի ոխ չէր պահել Ռուբեն Քարտերի դեմ, որը 1963 թ. դեկտեմբերին առաջին իսկ ռաունդում իրեն գետին էր տապալել: Գ. Ա.

ԽԾԱՆԿԱՐ

«Արարատը» ժամանակը չի կորցնում

Սկսվեց Հայաստանի 1996 թ. գավաթի խաղարկությունը, սակայն հանրապետության գավաթակիր Երեւանի «Արարատը» մրցաշարին ներգրավվելու է 1/8-րդ եզրափակիչից: Նախապատրաստվելով Մոսկվայի «Դինամոյի» հետ գավաթակիրների գավաթի խաղարկության սեպտեմբերի 14-ին Մոսկվայում կայանալիք 1/16-րդ եզրափակիչի առաջին խաղին, «Արարատը» երեկ ստուգողական խաղ անցկացրեց Երեւանի «Երեւան» թիմի հետ: «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում տեղի ունեցած հանդիպումն ավարտվեց «Արարատի» հաղթանակով` 7-3 հաշվով: Ընդ որում, 5 գոլի հեղինակ դարձավ Արթուր Քոչարյանը: «Արարատից» մեկական անգամ աչքի ընկան նաեւ Արմեն Շահգելդյանն ու Սեւադա Արզումանյանը:

Նախագահին տեղափոխեցին հիվանդանոց

Ըմբշամարտի միջազգային ֆեդերացիայի (FILA) նախագահ Միլան Էրցեգանը ինֆարկտի պատճառով Բուդապեշտում տեղավորվեց հիվանդանոցում: 79-ամյա նախագահը եկել էր Հունգարիա ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի առաջնությանը ներկա գտնվելու համար:

«Արարատը» հրավիրում է մրցույթ-ընդունելության

ԱՐԱՐԱՏ ՖԱ

Սեպտեմբերի 3-ին, ժամը 11-ին, Երեւանի «Նաիրի» մարզադաշտում կկայանա մրցույթ-ընդունելություն «Արարատ» ֆուտբոլային ակումբի մանկապատանեկան կենտրոն: Պահանջվում է 3 լուսանկար 3x4 չափի, ծննդյան վկայականի պատճենը եւ տեղեկանք առողջության մասին:

digitised by A.R.A.R.@

ԵՐՑԱՆ

Իսրայելի հետախուզությունը օգնում է Ադրբեջանի հատուկ ծառայություններին

Իրանական ԻՌՆԱ գործակալությունը հայտնեց, որ Իսրայելի հետախուզության եւ ոստիկանության բարձրաստիճան աշխատակիցները այժմ գտնվում են Բաքվում, որ օգնում են կազմակերպել ադրբեջանական անվտանգության մարմինների աշխատանքը: Պարզաբանելով այդ հաղորդագրությունը, «Ազատություն» ռադիոկայանի Թել Ավիվի թղթակից Ալեքսանդր Գոլդը օգոստոսի 29-ի ռադիոհաղորդման ժամանակ ասաց, որ նման ինֆորմացիան, հասկանալի պատճառներով, Իսրայելում հայտնի է դառնում միայն արտասահմանյան գործակալությունների հաղորդումներից: Իսխանությունները ու հատուկ ծառայությունները ժամանակակից դեպքերին պատմություններով «երես չեն տալիս» հասարակությանը:

Հասարակության ուշադրությունից չվրիպեց նաեւ պաշտոնական իրանական նորությունների գործակալության հաղորդումը, որ մի խումբ խորայելական պատգամավորություն կազմված Մոսադ հետախուզության եւ ոստիկանության բարձրաստիճան աշխատակիցներից, գաղտնի ժամանել է Բաքու: Աշխատանքի նպատակն է՝ բանակցություններ տեղական անվտանգության ծառայությունների հետ եւ մասնակցություն ադրբեջանական հատուկ ծառայությունների գործունեության վերակառուցմանը: Համաձայն իրանական ինֆորմացիայի խորայելցիներն արդեն փորձի փոխանակում են կատարում իրենց ադրբեջանական գործընկերների հետ, բարձրացնելով նրանց որակավորումը ամեն ինչում, ինչ վերաբերում է հետախուզության ֆունկցիաներին: Սկզբունքային պայմանավորվածությունը իբրեւ թե հաստատվել է Բաքվի հատուկ ծառայությունների ներկայացուցիչների պատգամավորության Իսրայել կատարած գաղտնի այցի ժամանակ: Իրանցիները պնդում են, որ վերջին ժամանակներս Իսրայելի եւ Ադրբեջանի միջեւ սերտ կապեր են հաստատվել հետախուզական ծառայությունների գործունեության եւ անվտանգության ապահովման ոլորտներում: Այդ հանգամանքը շատ պարզ բացատրություն ունի: Ընդդիմության կողմից երեք ամիս առաջ ձեռնարկված պետական հեղաշրջման հերթական փորձից հետո Ադրբեջանի ղեկավարությունը որոշեց, որ անհրաժեշտ է բարձրացնել սեփական հատուկ ծառայությունների աշխատանքի արդյունավետությունը եւ դիմեց Իսրայելին, համարելով, որ ավելի լավ հրահանգիչ հնարավոր չէ գտնել: Ենթադրվում է, որ Իսրայելի օգնությամբ հնարավոր կլինի կանխել վարչակարգի դեմ կատարվելիք բոլոր ոտնձգությունները: ԻՌՆԱ գործակալությունը հայտարարում է, որ ուրիշ մարդիկ Ադրբեջանում, այդ թվում եւ ուրիշ ճանաչված լրագրողներ (անունները չեն նշվում) դժգոհում են իրենց երկրի ներքին գործերին Իսրայելի չափից ավելի խառնվելուց: Ալեքսանդր Գոլդը նշում է, որ այդ հաղորդագրությունը ֆոն է Իրանի եւ Ադրբեջանի միջեւ վերջին ժամանակներում դիտվող հարաբերությունների զգալի վատթարացման: Իրանի տեղական ջանքերն իր ազդեցությունը տարածել հարեւան մահմեդական պետության վրա հաջողություն չունեցան, չնայած այն բանին, որ կար մի ժամանակաշրջան, երբ ադրբեջանական հեռուստատեսությունը համարյա ամեն օր հեռարձակում էր Թեհրանի հեռուստակենտրոնի հրահրիչ եւ խայխայիչ խաղքերը:

Վերջին ժամանակներում, ընդհակառակը, ընդլայնվում են Ադրբեջանի տնտեսական, գիտական եւ մշակութային կապերը Իսրայելի հետ: Դրան նպաստում է Ադրբեջանից եկած եւ այժմ Իսրայելում ղարծած հրեաների համայնքը, որը հաշվվում է մոտ 35 հազար մարդ, որոնցից 30 հազարը 90-ական թվականներին հայրենադարձվածներն են:

Իրավասու իսրայելական մարմինները ԻՌՆԱ-ի հաղորդագրությունը չեն հաստատում, բայց նաեւ չեն հերքում:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ

ՄՈՍԿՎԱ

Ելցինը կարգավորման պատասխանատուներ է նշանակում

ՄՈՍԿՎԱ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Կրեմլում այսօր սկսվեց Անվտանգության խորհրդի նիստը, որտեղ քննարկվում են Չեչնիայի հակամարտության խաղաղ կարգավորման միջոցառումները: Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը, բացելով նիստը, Չեչնիայում ճգնաժամի կարգավորման եւ բոլոր դաշնային մարմինների գործողությունների համադրման կառավարության կողմից պատասխանատու նշանակեց առաջին փոխվարչապետ Օլեգ Սոսկովեցին, ինչպես նաեւ ՆԳ նախարար Անատոլի Կուլիկովին, ազգությունների եւ տարածքային քաղաքականության հարցերով նախարար Վյաչեսլավ Միխայլովին եւ Անվտանգության խորհրդի քարտուղար. Չեչնիայում Ռուսաստանի նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ նշանակված Օլեգ Լոբովին: «Վերջինս կլինի Չեչնիայի Հանրապետությունում բարձրագույն պաշտոնյան մինչեւ ընտրությունների անցկացումը: «Մենք ճիշտ որոշում ենք ընդունել տեղափոխել ժամացույցի սլաքը ճգնաժամի խաղաղական խաղաղ կարգավորմանը: Այդ դիրքորոշումը Ռուսաստանը պնդում էր եւ նախորդ ամսի կիրառումը մեր ընտրությունը չէ: Բայց այլ միջոց ադրբեջաններին ստիպելու նստել բանակցությունների սեղանի շուրջ, պարզապես չկար», ասաց Ելցինը: Նախագահը դրական գնահատեց Ջոխար Դուդաևի կողմնակիցների հետ բանակցությունների գործընթացը, ինչպես նաեւ ռուսաստանյան պատվիրակության աշխատանքը: Մինչդեռ դաշնային ուժերի դիրքերը Չեչնիայում գնդակոծվել են 33 անգամ, ընդ որում Գրոզնիում 23 անգամ: Զոհեր չկան, վիրավորվել է 11 հոգի: Մի շարք դեպքերում ռուս զինծառայողները ստիպված էին բացել պատասխան կրակ: Դաշնային զորքերի տվյալներով, վերջին 24 ժամվա ընթացքում Չեչնիայի տարբեր բնակավայրերում հանձնվել է 43 միավոր զենք:

Կամրացվի ռուս-վրացական սահմանի չեչենական հատվածը

Ռուսաստանի եւ Վրաստանի սահմանապահ զորատեսակների ղեկավարները որոշել են ամրացնել ռուս-վրացական սահմանի չեչենական հատվածը: Երկուշաբթի օրը Թբիլիսիում կայացած աշխատանքային հանդիպումից անմիջապես հետո Ռուսաստանի Դաշնության համադաշնական սահմանապահ ծառայության տնօրեն, գեներալ-գնդապետ Անդրեյ Նիկոլաեւը վերադարձել է Մոսկվա եւ հանդես եկել Անդրկովկաս կատարած ուղեւորության արդյունքներին նվիրված հայտարարությամբ: Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, ըստ միջպետական համաձայնությունների, ռուս-վրացական սահմանի չեչենական հատվածը պաշտպանում են Վրաստանի սահմանապահ ուժերը: Անդրեյ Նիկոլաեւի գնահատմամբ, նրանք դա անում են բարձր պրոֆեսիոնալիզմով:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՀՈԼԱՆԴԱԿԱՆ

N.M.C.P.

կոնսուլտինգային ընկերությունը, որին անդամակցում են արտադրության տարբեր բնագավառների, գյուղատնտեսության, առեւտրի, սպասարկումների եւ այլ ոլորտների շուրջ 2000 առաջատար եվրոպական փորձագետներ, առաջարկում է խորհրդատվության իր ծառայությունները Հայաստանի ձեռնարկություններին եւ կազմակերպություններին (պետական եւ մասնավոր)՝ տեխնիկական վերազինման, արտադրական կառուցվածքների արդիականացման, նոր գծերի ձեռքբերման, գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման, մենեջմենտի, մարկետինգի, շուկայական տնտեսվարության անցնելու հարցերում:

Լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու եւ պայմաններին ծանոթանալու համար կարող եք դիմել Ընկերության Երեւանի ներկայացուցչություն:

Հասցեն. Տերյան փող. 42/1, Խնկո Ապոր մանկական գրադարանի շենքում:

Հեռ. 58-04-49, 56-52-39

ԱՆԿԱՐԱ

Թուրքիան հացահատիկի արտահանությամբ՝ երկրորդ տեղը

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, աշխատանքային այցով Թուրքիայում է գտնվում ԱՄՆ-ի առեւտրի նախարարության արտաքին առեւտրի հարցերով գլխավոր խորհրդական Ջեֆրի Գարթենը: Գարթենը Անկարայում ունեցավ մի շարք կարեւոր հանդիպումներ: Հանդիպումների արդյունքում Թուրքիայի արտաքին առեւտրի հնարավորությունների վերաբերյալ Ջ. Գարթենը պատրաստել է մի զեկուցագիր: Անկարայում լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ անդրադառնալով զեկուցագրին, Գարթենը ասաց, որ արտաքին առեւտրի բնագավառում ԱՄՆ-ը Թուրքիային շատ կարեւոր տեղ է հատկացնում եւ համարում է իր լավագույն գործընկերներից մեկը: Այնուհետեւ Գարթենը ասաց, որ պատրաստված զեկուցագրում կարեւոր տեղ է հատկացված Թուրքիայի արտաքին առեւտրի զարգացման ողղությամբ ԱՄՆ-ի կողմից նախատեսվող ներդրումների ավելացմանը: Այնուհետեւ անդրադառնալով Կապուղականի նավթի տեղափոխմանը, ԱՄՆ-ի առեւտրի նախարարության ներկայացուցիչը նշեց, որ «նավթամուղը Թուրքիայի տարածքով անցկացնելու հարցում իր երկիրը նախկին դիրքորոշումը չի փոխել»:

Այս ընթացքում Թուրքիայի առեւտրի նախարարությունից ստացվեց մի տեղեկատվություն, ուր նշվում է, որ հացահատիկի արտահանությամբ երկիրը ԱՄՆ-ից հետո գրավել է երկրորդ տեղը, իսկ մակարոնեղենի գծով առաջ է անցել նույնիսկ Իտալիայից: Այժմ Թուրքիան արտահանում է 500 միլիոն տոննա ցորեն:

Գ. Չ.

Կանադացի նախարարը դեմ է սահմանը բացելու ԱՄՆ առաջարկին

ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի միջեւ սահմանը բացելու ամերիկյան առաջարկության դեմ է հանդես եկել Կանադայի ազգային եկամտի գործերի նախարար Դեյվիդ Անդերսոնը: «Ես որոշակիորեն հնարավոր չեմ համարում սահմանի վերացումը ոչ մոտ ապագայում, ոչ էլ իմ կյանքի օրոք, իսկ ես մտադիր եմ երկար ապրել», հայտարարել է նա երեքշաբթի օրը լրագրողների հետ կայացած հանդիպման ժամանակ: Օտտավան հիացած չէ ամերիկյան նախաձեռնությամբ, քանի որ մաքսանենգ թմրադեղերի, զենքի, ոգելից խմիչքների եւ պոռնոգրաֆիկ գրականության հոսքը ԱՄՆ-ից է գալիս Կանադա, այլ ոչ թե հակառակը, ինչի մասին բացահայտորեն հայտարարել է նախարարը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Պաղեստինցիներն իրենք դատեցին երկու խմամականներին

Չորեքշաբթի վաղ առավոտյան Իսրայելի զինվորական իշխանությունները վերացրել են Հորդանան գետի արեւմտյան ափին՝ Երիխովի շրջակայքում Պաղեստինյան ինքնավար միջնաարածքի շրջափակումը: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հաղորդման համաձայն, որպես շրջափակման վերացման պայման Իսրայելը պահանջել է, որ Պաղեստինի ազգային վարչակազմը իրեն հանձնի այն երկու մահմեդական ծայրահեղականներին, որոնց կասկածում են իսրայելցիների դեմ ահաբեկչական գործողություններ կազմակերպման մեջ: Սակայն, դրա փոխարեն Պաղեստինի իշխանություններն իրենք են դատել երկու խմամականներին եւ, նրանց մեղավոր ճանաչելով, դատապարտել բանտարկության: Նման ելքն ըստ երեւույթին բավարարել է իսրայելցիներին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՏԱՄԱՆՈՍ

Պակիստանում ընտրությունների առաջարկ

Պակիստանի վարչապետը առաջարկեց ընտրություններ անցկացնել երկրում, եթե էթնիկական բախումների մասնակից կողմերը համաձայնեն վեց ամսվա զինադադարի շուրջը. բախումներ, որոնք անցյալ տարվա ընթացքում խլել են 120 հազար կյանք: Ընդդիմադիրների մի բանբեր հայտնեց, որ նախեւառաջ ոստիկանությունը պետք է վերացնի արտակարգ դրությունը:

Զաիրը պահանջում է 1,2 մլն ռուանդացի փախստականների վերադարձը

Զաիրը ՍԱԿ-ին տվեց պայմանաժամ, որպեսզի մինչեւ տարեվերջ իրենց երկիր վերադարձնի շուրջ 1,2 միլիոն ռուանդացիների, զգուշացնելով, որ հակառակ դեպքում բռնությամբ կարտաքսի նրանց: Միեւնույն ժամանակ Ռուանդայի նախագահը պաշտոնանկ արեց 4 նախարարների, երեքը՝ հաթու ցեղից, դրանով իսկ բարձրացնելով վերադարձից հետո իրենց սպասող ճակատագրի շուրջ փախստականների մտահոգությունը:

Իրաքը միջուկային ռումբ էր փորձարկելու պատերազմից առաջ

ՍԱԿ-ի մի բարձրաստիճան պաշտոնյա հայտնեց, որ Իրաքը ծրագրում էր հետազոտական երկու ռեակտորների վառելանյութով պատրաստել միջուկային ռումբ, սակայն Ծոցի պատերազմի ընթացքում օդային ռմբակոծումների հետեւանքով այդ ծրագիրը ժամկետից շուտ է մասնվել: ՍԱԿ-ի պաշտոնյան ավելացրեց, որ այդ մասին նոր տվյալները վերջերս տրվել են Բաղդադի կողմից: Անցյալ շաբաթ հայտնի է դարձել, որ Իրաքը պատերազմից երեք ամիս առաջ պատրաստվում էր միջուկային ռումբի փորձարկում կատարել:

ՀԵՌԱԽՈՍԱՀԱՄԱՐԻ ԱՎՏՈՄԱՏ ՈՐՈՇԻՉՈՎ ՀԵՌԱԽՈՍԱՅԻՆ ԱՊԱՐԱՏ

ՊՐՈՏՈՆ

ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

◆ կորոշի եւ կհուշի Ձեզ զանգահարողի հեռախոսահամարը, ինչպես նաեւ կհիշի Ձեզ նախկինում զանգահարած 67 հեռախոսահամարները եւ կվերարտադրի դիսպլեյի վրա.

◆ կօգնի Ձեզ զանգահարել ժամանակավորապես զբաղված հեռախոսահամարներով եւ կհայտնի երբ կապ կլինի (ավտոմատ զանգում),

◆ կհիշի եւ կհավաքի խաղաղային կոդերում Ձեզ անհրաժեշտ 40 համարներից ցանկացածը ընդմիջումներով եւ մի շարք այլ ֆունկցիաներ:

Սնուցումը միայն հեռախոսային գծից:

Ապարատը նորմալ աշխատում է նաեւ Երեւանի հեռախոսային գծերում:

Գինը պայմանագրային, հնարավոր է զեղչ:

Հեռ. 63-76-45, 63-02-40

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երևան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1932 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության՝ 30. 08. 1995 Գինը՝ 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@